

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

17^e JAARGANG

WOENSDAG 7 DECEMBER 1932

No. 884

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam. Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

6 DECEMBER 1932.

Ook deze week kwam er in den toestand van de geldmarkt geen verandering. De noteeringen bleven voor prolongatie 1 pCt.; voor particulier disconto $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ pCt. en voor callgeld $\frac{1}{2}$ pCt., alles nominaal.

* *

Blijkens den weekstaat van De Nederlandsche Bank is de post binnenlandsche wissels met f 2,3 miljoen toegenomen. De beleeningen vermeerderden met f 1,2 miljoen. Het voorschot aan het Rijk, dat de vorige week f 12,5 miljoen bedroeg, heeft plaats gemaakt voor een tegoed in rekening-courant van f 1,2 miljoen. De posten papier op het buitenland en diverse rekeningen onder de activa geven geen wijzigingen van beteekenis te zien.

De goudvoorraad blijkt met een zeer klein bedrag te zijn gedaald; de voorraad zilver steeg daarentegen met f 481.100.

Onder de passiva der Bank nam de biljettencirculatie met f 14,5 miljoen toe. De saldi in rekening-courant van anderen vertoonen een teruggang van f 23,3 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo is met f 3,8 miljoen gestegen; het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 83 pCt. evenals de vorige week.

* *

Op de wisselmarkt is de situatie de afgelopen be-

richtsweek onveranderd gebleven. De koersen bleven flauw en de onzekere telkens wisselende stemming was oorzaak, dat het aantal zaken tot een minimum beperkt bleef. Door deze kleine markt waren de koersschommelingen groot; een verschil van b.v. 1 pCt. in den Pondenkoers in een tijdsverloop van een uur, kwam meermalen voor. Uiteindelijk veranderde het Pond niet veel: 7.91½—7.82—8.09—7.92; Dollars bewogen zich tusschen de 2.4875 en 2.4890, slot 2.4882½. \$/£ noteerden 3.14½—3.25½—3.17½. Marken konden zich iets verbeteren 59.10—59.14. Fransche Francs liepen nog wat terug 9.73—9.72. Belga's handhaafden zich rond de 34.45, Zwitsersche Francs rond de 47.84. Lires kwamen van 12.70 op 12.60. Peseta's onveranderd 20.30. Kopenhagen 41.10, Oslo 40.60 en Stockholm 43.45. Canadeesche Dollars 2.11. Yen noteerden ca. 50½, Rupees ca. 60.

Ponden op één en drie maanden waren vaster, nl. $\frac{3}{16}$ en $\frac{9}{16}$ cent onder kassa, Dollars op deze termijnen 22½ en 50 punten déport.

De omzetten in baren goud waren weliswaar niet groot, maar toch werden kleine transacties afgesloten; men betaalde f 1.649,25. In Londen werd Woensdag 11. de hoogste prijs tot nu toe voor goud genoteerd: 130/8. Eagles doen 2.49½, Sovereigns 12.09.

LONDEN, 5 DECEMBER 1932.

Niettegenstaande de ongeëvenaarde geldverschuiving op 1 December, welke betalingen van en aan de Bank van Engeland van ongeveer £ 700 miljoen te weegbracht, verliep die dag, dank zij de zorgvuldig gemaakte voorbereiding, gemakkelijk en uiterst kalm en zonder enig teeken van buitengewone drukte en bedrijvigheid. Op den 2den en 3den had de markt groote betalingen te doen voor toegewezen schatkistbiljetten, doch ook op die data was van eenige pressie geen sprake.

Disconto bleef tot Vrijdag vast op pl.m. $1\frac{1}{16}$ — $1\frac{1}{32}$ in de verwachting, dat de nieuwe inschrijving op dien dag tegen ongeveer het vorige percentage van $1\frac{1}{16}$ pCt. zoude plaats hebben. Op Vrijdag bleek echter, dat er goede koopers tot lagere prijzen optraden, tengevolge waarvan de toewijzingen tot pl.m. $\frac{7}{8}$ konden geschieden.

De noteering van prima drie-maands bankaccepten stelt zich nu op $\frac{7}{8}$ — $\frac{15}{16}$ pCt. en voor schatkistpapier op $\frac{3}{4}$ — $\frac{13}{16}$ pCt.

De deviezenmarkt was nerveus en aan beduidende fluctuaties onderhevig tengevolge van de onzekerheid ten opzichte van de oorlogsschuldbetalingen aan Amerika. De omzetten zijn echter betrekkelijk klein, doch hebben een onevenredig grooten invloed op de prijzen.

Dollars en Guldens eindigen de week op 3.18½ en 7.91½ en zijn heden na vrij groote schommelingen: 3.17½—18 en 7.90—91.

HET VERSLAG VAN DE VERZEKERINGS-KAMER OVER 1931.

De verzamel-balans der gezamenlijke levensverzekering-maatschappijen per ultimo 1931 is veel moeilijker leesbaar dan andere jaren. Formeel sluit deze met rond $f 18\frac{1}{2}$ miljoen winst, een bedrag zelfs nog iets hooger dan de voorafgaande jaren, maar daarnaast blijkt rond $f 64\frac{1}{2}$ miljoen op effecten te zijn afgeschreven. Deze $f 64\frac{1}{2}$ miljoen loopt maar ten deele over de winst- en verliesrekeningen; de maatschappijen hebben de bij de meeste hunner van oudsher bestaande usance om beleggingswinsten buiten de winst- en verliesrekening te houden consequent volgehouden nu er eens een verliesjaar was.

De $f 64\frac{1}{2}$ miljoen koersverliezen zijn gefinancierd: voor ongeveer $f 46\frac{1}{2}$ miljoen uit de extra-reserven en voor ruim $f 12$ miljoen uit daartoe gemobiliseerde, niet-zichtbare reserves, een kleine rest komt uit andere bronnen. De totale zichtbare extra-reserven bedragen ultimo 1931, na toevoegingen uit de winst, rond $f 36$ miljoen tegen $f 73$ miljoen het vorige jaar.

Hiertoe heeft het bedrijf bereikt, dat in overwegende hoofdzaak de grondslagen, waarop ook te voren activa en passiva in balans gebracht werden, onaangetast bleven.

Verreweg de meeste maatschappijen bleven de effecten-portefeuille op beurskoers per ultimo waardeeren; aan de grootste passief-post, de wiskundige reserve, in totaal $f 763$ miljoen, is weliswaar de bovengenoemde $f 12$ miljoen onttrokken, doch niettemin blijft dit een met Hollandsche omzichtigheid berekende reserve, al moet worden toegegeven, dat de altijd al bestaande verschillen in de mate waarin omzichtigheid gewenscht is, dit jaar eenigszins geaccentueerd zijn.

De $f 64\frac{1}{2}$ miljoen afschrijvingen betreffen een belegde portefeuille aan effecten, verdeeld als volgt:

jaar	buitenlandsche		binnenlandsche		Totaal millioenen
	aandeelen millioenen	obligaties millioenen	obligaties millioenen	Totaal millioenen	
1929	25,9	74,4	139,3	239,6	
1930	31,—	86,7	149,3	267,0	
1931	20,1	67,2	129,2	216,5	

In verhouding tot den omvang der effecten-portefeuilles blijkt dus zonneklaar, dat wij ultimo 1931 voor zéér abnormale toestanden stonden; het verlies betrof bovendien alle bestanddeelen. Een herhaling van dit verlies in eenzelfde omvang per ultimo 1932, al zouden verreweg de meeste maatschappijen dit nog gemakkelijk hebben kunnen financieren, is niet erg waarschijnlijk.

Een boekverlies hebben de meeste maatschappijen deze afschrijvingen genoemd en, inderdaad, voor verschillende categorieën effecten is sedertdien een zeer merkbaar herstel ingetreden. Ik breng eenige koersen in herinnering.

Fonds.	Koers ter beurse van Amsterdam op		
	ongeveer 1-9-1931	ultimo Dec. 1931	ongeveer einde Nov. 1932
<i>Aandeelen</i>			
Amsterdamsche Bank ...	130	93	102
Unilever	139	90	112
Ned. Scheepvaart Unie ..	94	63	61
<i>Binnenlandsche obligaties</i>			
4 % Nederland 1931	102	88	100
4½ % Oost-Indië 1931 ...	98	76	94
4 % Amsterdam 1931 ...	98	77	91
4 % Nationale Hyp. Bank	100	84	99
4 % Ned.-Ind. Gas 1908 .	101	97	102
<i>Buitenlandsche obligaties</i>			
4 % Funding loan	91	57	71
4 % Am. Tel. Tel. Cy 1936 .	99	100	98
4 % Atch. Topeka and Santa Fé, 1905	100	86	91

Uit dit korte maar leerzame lijstje blijkt wel duidelijk, dat er vooralsnog geen sprake van is, dat de heele $f 64\frac{1}{2}$ miljoen terugkeert. Echter wil dat niet

INHOUD:

Blz.

HET VERSLAG VAN DE VERZEKERINGSKAMER OVER 1931 door Prof. Dr. A. O. Holwerda	966
Het wetsontwerp bevattende tijdelijke maatregelen ter bevordering van eene zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeling in de binnenscheepvaart door Jan Schilthuis	968
Het initiatief-voorstel tot wijziging van de winkelsluitingswet door A. L. Jansen	970
Een particulier experiment met eene internationale valuta door Dr. Emile Verviers	971
De nood der Twentsche textielindustrie door H. ter Kuile	973
De politiek der Nederlandsche kolenmijnen met Naschrift door Dr. A. de Graaff	974
De vestiging van een aluminiumindustrie in Nederland	980
AANTEEKENINGEN:	
De wereldproductie van granen	980
Bescherming van de metaalproductie in de wereld ..	981
De beurs in de afgelopen maanden	982
MAANDIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	982
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	983
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	983—988
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

zeggen, dat al wat niet direct terugkomt, verlies is. Voor zoover obligaties rente en aflossing blijven betalen, zooals al onze Nederlandsche overheids-obligaties, is er van reëel verlies geen sprake. Men vindt de afschrijvingen terug in een vermeerderde rentabiliteit van de aldus afgeschreven portefeuille. Dit geldt niet voor b.v. de Ponden-effecten; doch daarbij moet men bedenken, dat de maatschappijen ook een niet onbeteekenende Ponden-verplichting hebben (polissen in Ponden) en deze verplichtingen, verscholen in de wiskundige reserve, evenzeer deprecieerden. Ook hier is dus het reële verlies getemperd.

Wederom is de onafwijsbare noodzaak van valuta-evenwicht gebleken. Persoonlijk ben ik wel eens geneigd geweest om geen critiek uit te oefenen op de uitspraak, dat het toelaatbaar te achten is, dat een klein deel der Guldens-verplichtingen in andere sterke valuta belegd werd, mits in waarden van een dergelijke courantheid, dat deze als het ware over nacht konden worden afgestooten. Dit oordeel is, ook in dezen zeer gematigden vorm, te herzien en men mag de maatschappijen gelukkig prijzen — gelukkig verreweg de meeste — die een strikt valuta-evenwicht als basis van hunne beleggings-politiek kozen. Immers effecten, zóó courant, dat een beteekenend quantum ook in moeilijke tijden snel af te stooten is, bestaan niet, hebben althans in de vlak achter ons liggende maanden herhaaldelijk niet bestaan. Realiseeren over nacht helpt ook niet, nu het Pond ons heeft doen zien, dat een valuta over nacht 25 pCt. kan deprecieeren, zoodat dan elke realisatie, hoe snel ook, toch te laat komt. Wat, trouwens, zijn „sterke” valuta in een tijd als deze? Ik schaar mij daarom voor de volle 100 pCt. achter het oordeel der Verzekeringkamer in haar verslag over 1930 geventileerd en nu in dat over 1931 wederom onderstreept: valuta — evenwicht!

Wat de andere beleggingen betreft, moge nog een oogenblik stil worden gestaan bij den anderen grooten post: hypotheeken. Ik citeer de volgende cijfers.

jaar	Belegd		Executies	
	in hypotheeken	Aantal executies	Totaal bedrag der schuld	Totaal verlies bij executie
1929	$f 325.100.000$	34	$f 711.700$	$f 60.700$
1930	$350.700.000$	39	764.100	9.900
1931	$369.500.000$	52	$1.176.900$	55.800

Beleggen zonder verlies is niet mogelijk, in welk object dan ook. Doch uit deze cijfers blijkt toch wel zonneklaar, dat de verliezen op de hypotheeken-porte-

feuille minimaal zijn, als men deze met die op effecten vergelijkt. Zelfs al zouden de executies in omvang en verlies aanzienlijk toenemen, en eenigszins zullen zij dat voorshands zeker, blijven dit voor de financieele draagkracht der Nederlandsche levensverzekering-maatschappijen minimale bedragen.

Nu kunnen verliezen op hypotheken gecamoufleerd worden, als men de executies ophoudt door zeer vrijgevig te zijn met het verlenen van uitstel van aflossing en rentebetaling. Uitstel van aflossing is niet na te gaan, maar dat uitstel van rentebetaling per ultimo 1931 niet bestond, blijkt wel hieruit, dat per ultimo van de rond f 18 miljoen hypotheekrente nog geen ton achterstallig was, en raadpleegt men de jaarverslagen, dan was de op den balansdatum bestaande achterstand bij het uitbrengen van de verslagen, 4 of 5 maanden later, als regel vrijwel altijd tot een onbetekenend minimum gereduceerd, zoo al niet verdwenen.

Verliezen op hypotheek kunnen ook gecamoufleerd worden door het instituut der z.g. stroppen-maatschappijen, of eigen inkoop. Voor zoover mij bekend is geen der Nederlandsche Levensverzekering-maatschappijen in het gelukkige bezit van een stroppen-maatschappij. Eigen inkoop komt voor, en terecht, want dat de levensverzekering-maatschappijen, als groot-beleggers, aldus tegen zeer lage prijzen in het bezit komen van wat meer vast goed, is op zich zelf slechts toe te juichen. Misbruik bij eigen inkoop is echter uitgesloten. Immers de levensverzekeraars moeten van alle in hun bezit zijnde vaste goederen zeer uitvoerige gegevens publiceren; te camoufleren is hier niets.

Gezonde financieele politiek kenmerkt in alle opzichten onze Nederlandsche levensverzekering-maatschappijen.

Inmiddels heeft de Verzekeringkamer ook eenige buitenlandse ondernemingen onder haar vleugelen, d.w.z. de Nederlandsche portefeuille daarvan. Er is geen enkele reden aan te nemen, dat deze buitenlandse maatschappijen de belangen harer Nederlandsche verzekerden minder zouden behartigen dan onze nationale maatschappijen zelf. Toch blijkt hier een merkwaardig ding, waarop ik niet kan nalaten de aandacht te vestigen, omdat hier op duidelijke wijze naar voren komt, hoe onze moderne wijze van wetten-maken er dikwijls naast is, of beter gezegd, dat de behandeling in de Kamer een wet niet altijd verfraait.

Toen in 1921 de wet op het Levensverzekeringbedrijf in openbare behandeling was, was er onder de levensverzekeraars verschil van meening, of deponering van het vermogen, ten bedrage van de premie-reserve, wenschelijk was of niet. De Commissie Niemeyer, die de wet voorbereide, stond op het standpunt, dat in deze wet, gebaseerd op het principe van vrijheid doch openbaarheid, een depôt niet paste, een standpunt, door de Regeering overgenomen. Op ernstigen aandrang van de Kamer is echter te elfderure toch nog een depôt voor de buitenlandse maatschappijen binnengesmokkeld.

Welke waarborg ligt nu in dat depôt? Ik citeer thans eenige cijfers uit het jaarverslag der Verzekeringkamer.

Maatschappij	Premie-reserve waarvoor te deponeren is	Waarde van het depôt op ultimo 1931
1.	f 3.976.409	f 4.223.500
2.	„ 351.381 *)	„ 312.914
3.	„ 1.107.804 *)	„ 671.349
4.	„ 1.510.245 *)	„ 696.869
5.	„ 139.414	„ 139.411
6.	„ 355.227	„ 282.458
7.	„ 6.303.237	„ 4.774.443
8.	„ 477.504	„ 450.369

*) Deze maatschappijen deponeren afzonderlijk voor de verzekeringen, gesloten vóór 1-1-1924.

Een depôt is van waarde als er iets mis gaat. Welnu, op 31 December 1931 was het mis met de effecten-

tenkoersen. Gesteld, dat een dezer maatschappijen op dat oogenblik in moeilijkheden was geraakt, dan was de kans, dat het depôt niet voldoende was, zeer groot geweest. Gelukkig zijn er nergens moeilijkheden geweest en konden, zooals het verslag der Verzekeringkamer vermeldt, de depôts spoedig aangevuld worden. Door de stijging der koersen zullen deze nu zelfs wel veel te groot zijn. Alles is dus in de beste orde gekomen. Maar dit neemt niet weg, dat het precies op 31 December 1931 niet in orde was. Een depôt van de premie-reserve is zeer zeker niet, zooals de voorstanders der depôt-regeling dit in de Kamer voorstelden, het summum van zekerheid. De waarborg eener levensverzekering-maatschappij tegenover haar verzekerden ligt niet alléén in de premiereserve; zij dekt met haar geheele vermogen haar verplichtingen.

Tot slot nog een ander punt. Hoe staat het met de ontwikkeling van de zaken van het levensverzekering-bedrijf? Het antwoord is zeer kort: best.

Het verslag van de Verzekeringkamer wijdt zeer veel aandacht aan het verzekerde bedrag. Dit steeg van 3½ milliard in 1930 tot 4 milliard in 1931.

Deze maat om den omvang van het bedrijf te meten is wel zeer usantiëel, maar niet zonder gebreken. Men telt dan toch allerlei heterogene zaken bij elkaar. Een tijdelijke verzekering voor één jaar van een ton, bijvoorbeeld, heeft voor het bedrijf minder waarde dan een van f 10 mille gemengde verzekering van usantiëelen duur.

De economische beteekenis van het bedrijf wordt tenslotte het best gemeten aan het totaal van het in haar bezit zijnde vermogen, of wel door de premie-ontvangst. De z.g. spaarkassen en begrafenisfondsen buiten beschouwing gelaten, zijn de totalen van de actiefzijde der balansen (exclusief obligo op aandelen):

in 1929	f 775 miljoen,
„ 1930	„ 844 „ „
„ 1931	„ 854 „ „

en van de premie-ontvangst, inclusief koopsommen (na aftrek van herverzekering):

in 1929	f 106 miljoen,
„ 1930	„ 114 „ „
„ 1931	„ 122 „ „

Ontwikkeling dus over de geheele linie. Zal dat zoo doorgaan? Op den duur wellicht, ja; maar een directe onderbreking of althans een vertraging van de opgaande lijn behoort niet tot de onwaarschijnlijkheden. Immers de groote koopkracht van het geld zal het moeilijker maken, de nieuw te sluiten posten op hetzelfde niveau te houden. Wie tien jaar geleden een post van een ton sloot, bereikt nu een zelfde doel met een polis van f 60 mille. De algemeene verarming zal bovendien een neiging tot goedkoopere vormen van verzekering in de hand werken. Stelselmatige propaganda der maatschappijen kan echter een tegenwicht vormen.

Toch is te voorzien, dat het debiet, zoo al niet kleiner, dan toch moeilijker zal worden. Concentratie van de nog altijd 204 Nederlandsche instellingen en instellinkjes, die de Verzekeringkamer onder haar vleugelen heeft, is, wat de toekomst ook brengen mag, een reden tot verheugenis. In dat opzicht is het jaar 1931 niet zonder beteekenis. De Kosmos, per ultimo 1930 met f 33 miljoen verzekerd bedrag, is overgenomen door de Nederlanden van 1845; de Nationale kwam in 1931 in het bezit van het geheele aandeelen-kapitaal der Vesta (ultimo 1931 met f 46 miljoen verzekerd bedrag), een voor ons land nieuwe vorm van concentratie.

De levensverzekering in haar huidige vorm en omvang is een betrekkelijk modern bedrijf. Een storm als deze is nog nooit over haar heen gegaan. Ongerept houdt het schip nog zee en alles wijst erop, dat het veilig in behouden haven zal komen.

Prof. Dr. A. O. HOLWERDA.

**HET WETSONTWERP BEVATTENDE TIJDELIJKE
MAATREGELEN TER BEVORDERING VAN EENE
ZOOVEEL MOGELIJK EVENREDIGE VRACHTVER-
DEELING IN DE BINNENSCHIEPVAART.**

Reeds geruimen tijd verkeert in Nederland de binnenscheepvaart in een deplorabelen toestand. Voortdurend bestaat er voor een groot gedeelte der beschikbare scheepsruimte geen emplot. Veel te lage vrachtcijfers en het werkloos liggen van talloze binnenscheepen brengen een toenemend aantal van hen, die in de binnenscheepvaart hun bestaan plachten te vinden, steeds nader tot den financiële ondergang. November heeft weliswaar voor sommige categorieën van dezen bedrijfstak verbetering gebracht, doch deze kan slechts van tijdelijken aard zijn. Zij is veroorzaakt door het telken jare gedurende een aantal weken tot vrachtverhooging leidende vervoer van suikerbieten, door vermeerderd vervoer, in het vooruitzicht van den winter en van de kans op gesloten waterwegen, van buitenlandsch graan en sommige andere goederen-soorten naar de Noordelijke provinciën en door nog enkele andere seizoenverschijnselen, die zich alle slechts korten tijd zullen doen gelden.

De ellende in de binnenscheepvaart is niet alleen een gevolg van de crisis. Zeer zeker heeft die wel door de vermindering van het goederenverkeer tot verscherping van de moeilijkheden bijgedragen, doch ook zonder de crisis zou de binnenscheepvaart het zeer waarschijnlijk moeilijk te verantwoorden hebben gekregen. Zoo heeft bijvoorbeeld de uitbreiding, welke het goederenverkeer per auto de laatste jaren heeft ondergaan, verkeer aan de binnenscheepvaart onttrokken. Ook dat het motorschip een steeds belangrijker rol in de binnenscheepvaart is gaan vervullen heeft tot het gebrek aan werkgelegenheid bijgedragen, omdat deze schepen hun reizen sneller volbrengen, minder afhankelijk zijn van weersomstandigheden. Naarmate hun aantal toeneemt kan ook bij onverminderd vervoer het werk door een kleiner aantal schepen worden verricht. Verder wordt de eigenlijke binnenvaart sterk benadeeld door den achteruitgang van het Rijnverkeer en ook deze is slechts ten deele een crisis-verschijnsel. Weliswaar heeft namelijk de crisis in aanzienlijke mate bijgedragen tot de vermindering der hoeveelheid goederen, die er op den Rijn te vervoeren vallen, doch tevens is die het gevolg van de Deutsche bevoordeeling der nationale zeehavens boven de Nederlandsche havens en Antwerpen. Reeds sedert 1925 wordt die bevoordeeling in steeds sterker mate toegepast. Vooral door middel van verlaagde spoorwegtarieven, de bekende Seehafen-Ausnahme-Tarife, worden bij den Duitschen overzeeschen im- en export en zelfs bij den doorvoer steeds meer goederen, die vroeger hun weg over den Rijn namen, nu over Hamburg, Bremen en Emden geleid. Veel verkeer is daardoor reeds aan den Rijn onttrokken en deze verschuiving gaat nog altijd voort ten koste van de Nederlandsche havens en Antwerpen en dus van de Rijn-scheepvaart. Als een der gevolgen daarvan zoeken reeds geruimen tijd vele Rijschepen emplot in de verdere Nederlandsche binnenvaart, hetgeen den slechten toestand daar nog heeft verergerd. Reeds lang is gezocht naar middelen om in dien toestand verbetering te brengen, doch juist wegens het karakter der moeilijkheden is het duidelijk, dat middelen daartoe zeer moeilijk te vinden zijn. De regering heeft nu op 22 November bij de Tweede Kamer een wetsontwerp ingediend, dat aan de binnenscheepvaart eenigen steun zal moeten verleen, doch daar vermeerdering van werkgelegenheid hier nauwelijks te bereiken valt, zal die steun slechts een geringe verlichting der moeilijkheden kunnen beteekenen. Er bestaat nu eenmaal een teveel aan scheepsruimte en zoo lang deze in haar tegenwoordigen omvang in stand wordt gehouden, zou slechts een directe financiële steun uit de schatkist de vele kleine ondernemers kunnen helpen, die in de binnenscheepvaart tot nog toe hun bestaan hebben

gevonden. Het wetsontwerp voorziet niet in zulk een steun en het zal daarom wel onvermijdelijk blijven, dat velen geholpen worden door de verschillende vormen van werklozen-steun en armenzorg, zooals ook nu het geval is.

Wat het wetsontwerp beoogt, is in de eerste plaats, zooals art. 1 aangeeft, een „zoo veel mogelijk evenredige verdeling van binnen het Rijk ten vervoer per vaartuig, met bestemming naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, aangeboden goederen”.

Verder streeft het wetsontwerp naar het doen verdwijnen van sommige misbruiken, die mede als gevolg van de zwakke positie, welke de schippers in den onderlingen concurrentiestrijd innemen, in het bevrachtings-bedrijf zijn ontstaan. Zoo zal bijvoorbeeld een einde komen aan de voor de schippers dikwijls bestaande en tot ongewenschte uitgaven en andere nadeelen leidende noodzakelijkheid om de bevrachtelingen af te sluiten in café's.

Meer evenredige verdeling der te vervoeren goederen over de beschikbare scheepsruimte zal voor de gezamenlijke binnenvaart den toestand niet verbeteren. Wel kan een daarmee gepaard gaande verhooging van het ellendige peil der vrachten zulk een verbetering te weeg brengen. Het wetsontwerp heeft dan ook tevens zulk een verhooging ten doel. Bij het nastreven van dit doel zal echter groote omzichtigheid dienen te worden betracht, want een eenigszins belangrijke verhooging zou gemakkelijk weder meer verkeer kunnen doen overgaan aan auto en spoorweg. Ook beteekent verhooging der vrachten nieuwe benadeeling van het toch reeds zoo onder de crisis lijdende bedrijfsleven, en verdere bemoeilijking van onze industrie en onzen landbouw in den internationalen concurrentiestrijd. Inderdaad kan ons bedrijfsleven een verhooging zijner productiekosten tegenwoordig wel zeer slecht verdragen, maar verzet uit dezen hoofde tegen een kleine verhooging der vrachten, zooals die waren vóór de als tijdelijk te beschouwen verhooging van November en die een steeds grooter deel onzer binnenscheepvaart met den ondergang bedreigden, is toch eigenlijk nauwelijks te rechtvaardigen.

Ook op andere wijze nog zou het streven naar meer evenredige verdeling van het verkeer over de beschikbare scheepsruimte het bedrijfsleven kunnen hinderen en in zijn ontwikkeling schaden. Zoo zijn er vele gevallen aan te wijzen, waarin vervoerders voor het vervoer hunner goederen geregeld gebruik maken van de diensten van een beperkt aantal schippers, die dus geregeld voor hen varen en die zij daartoe hebben uitgekozen op grond van betrouwbaarheid, vakbekwaamheid, ijver en dergelijke eigenschappen. Het zou onjuist zijn, aan zulke vaste relaties een einde te maken en de vervoerders te dwingen om hun goederen te laten vervoeren door schippers, die door een bij de wet geschapen organisatie daartoe worden aangewezen.

Ook de beurtvaart dient haar vrijheid te behouden, evenals ondernemingen, die haar goederen met eigen schepen vervoeren en schippers, die tevens zelf handel drijven in de goederen, welke zij vervoeren.

In dit alles wordt door het wetsontwerp voorzien, indien tenminste de wet op de in de Memorie van Toelichting aangegeven wijze wordt toegepast. Het wetsontwerp is tot stand gekomen nadat gedurende den zomer uitvoerig overleg over zijn inhoud is gepleegd met enkele der grootste Kamers van Koophandel en Fabrieken en eikend mag worden, dat op vele punten de raadgevingen dier Kamers gevolgd zijn.

De uitvoering der wet zal gelegd worden in de handen van bevrachtingscommissies, welker leden benoemd worden door de daartoe bij Koninklijk Besluit aan te wijzen Kamers van Koophandel en Fabrieken, die tevens reglementen voor de door haar benoemde bevrachtings-commissie vaststellen. Het wetsontwerp stelt niet uitdrukkelijk vast, dat het gehele land met al zijn vaarwegen door bevrachtings-

commissies moet worden bestreken. Teneinde het doel, dat met de wet beoogd wordt, zoover mogelijk te benaderen, zal dat echter noodzakelijk zijn. Wie goederen over een enigszins langen afstand wenscht te vervoeren, zou anders die goederen kunnen bevrachten naar een op den weg naar de eindbestemming gelegen punt, dat zich buiten het bereik eener bevrachtings-commissie bevindt, en daar met den vervoerder een nieuwe bevrachtings-overeenkomst aangaan, waarop de beperkende bepalingen der wet niet toepasselijk zouden zijn.

In art. 4 wordt de taak der bevrachtings-commissies omschreven en in dit artikel ligt dan ook het zwaartepunt van het wetsontwerp. De bedoelde taak is tweemaal. In de eerste plaats (art. 4 eerste lid sub a) bestaat zij in het verlenen van „tusschenkomst „bij het sluiten van overeenkomsten van gebruik of „bevrachting van vaartuigen terzake van het vervoer „naar binnen het Rijk gelegen plaatsen van goederen, „binnen haar district gelegen, met vervoerders, wier „vaartuigen binnen dat district voor bevrachting ge- „reed liggen.”

Hier wordt dus aan de bevrachtings-commissies de taak van den scheepsbevrachter opgedragen. Het tweede deel der taak, beschreven in art. 4 1e lid sub b, c en d bestaat in het toestaan van uitzonderingen op den in art. 4 eerste lid sub a beschreven algemeenen regel. De bevrachtings-commissies mogen namelijk ook hun goedkeuring verlenen aan zonder haar tusschenkomst gesloten of te sluiten bevrachtings-overeenkomsten, hetzij voor een bepaald tijdvak, hetzij ten aanzien van een bepaalde overeenkomst of bepaalde overeenkomsten, en aan beurtvaartondernemingen ontheffing verlenen van het verbod, genoemd in art. 7, 1e lid. Daar wordt namelijk bepaald, dat binnen het district eener bevrachtings-commissie het inladen en het vervoer van goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen verboden is, tenzij dat geschiedt krachtens een overeenkomst, ten aanzien waarvan een bevrachtings-commissie haar tusschenkomst of haar goedkeuring heeft verleend.

Uit hetgeen hier omtrent goedkeuring door de bevrachtings-commissies van bevrachtings-overeenkomsten, afgesloten zonder haar tusschenkomst, bepaald wordt, volgt, dat de scheepsbevrachters hun bedrijf kunnen voortzetten. Tevens ligt daarin de mogelijkheid, om bestaande vaste relaties tusschen vervoerders en vervoerders te laten voortbestaan.

Voor ondernemingen, die met eigen schepen hun goederen vervoeren, zorgt art. 7, 2e lid, hetwelk bepaalt, dat bovengenoemd inladings- en vervoerverbod niet geldt voor vervoer, dat anders dan krachtens overeenkomst geschiedt.

Gewezen dient te worden op een onduidelijkheid in art. 4, die opheldering behoeft. De zonder haar tusschenkomst gesloten bevrachtings-overeenkomsten, waaraan de bevrachtings-commissie goedkeuring mag verlenen, staan daar (1e lid sub b) namelijk nader aangeduid met „als bedoeld onder a.” Onder a nu leest men over de bevrachtings-overeenkomsten, waarbij de commissie haar tusschenkomst zal verlenen, dat hier overeenkomsten bedoeld zijn voor het vervoer van goederen binnen het district der bevrachtings-commissie gelegen met vaartuigen, die in datzelfde district ter bevrachting gereed liggen. Zoowel het verlenen van de tusschenkomst als de goedkeuring in gevallen, waarin die tusschenkomst niet is verleend, bepaalt zich dus tot bevrachtungen voor het vervoer van goederen, die binnen het district liggen met vaartuigen, die eveneens binnen het district liggen. Dit sluit het bevrachten van schepen uit, die niet of nog niet aanwezig zijn in het district, waar de goederen liggen. Toch is dit een zeer dikwijls voorkomende figuur, omdat in de buurt van de ligplaats der goederen niet altijd schepen op bevrachting liggen te wachten, die voor het vervoer der goederen passen. Ter voorkoming van moeilijkheden voor zoowel bin-

nenvaart als vervoerders zal de dubbele eis, dat goederen en schip beide binnen het district der bevrachtings-commissie moeten liggen, alsnog dienen te vervallen.

Ten aanzien van den aard der bevrachtings-overeenkomsten, waaraan de commissie niet heeft meegevoerd, doch waaraan zij haar goedkeuring zal verlenen, is de wet vrij vaag. Nauwkeuriger aanwijzingen daarover bevat de Memorie van Toelichting. Daarenboven stelt art. 5 uitdrukkelijk vast, dat de commissie de tusschenkomst bij en de goedkeuring van bevrachtings-overeenkomsten evenals ook de ontheffing voor beurtvaart-ondernemingen mag weigeren, indien die in strijd mochten zijn met een zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeling, „waaronder begrepen een vaststelling van redelijke voorwaarden voor het vervoer”. Onder deze redelijke voorwaarden valt de hoogte van het vrachtcijfer te rekenen. Ook zou de commissie op grond dezer bepaling en ter verkrijging der evenredige verdeling, aan de vervoerders de schippers kunnen aanwijzen, aan wie zij het vervoer hunner goederen moeten opdragen. Te dien aanzien staat echter uitdrukkelijk in de Memorie van Toelichting, dat het invoeren eener beurtregeling niet wordt beoogd. De bevrachtings-commissies worden dus met een groote macht bekleed en van de wijze, waarop zij die gebruiken, zal het in hooge mate afhangen, in hoeverre de wet een belemmering voor het bedrijfsleven zal vormen. Het is te hopen, dat daarbij zoo nauwkeurig mogelijk de Memorie van Toelichting wordt gevolgd. Zij vormt een uitstekenden leidraad, en als de bevrachtings-commissies zich daaraan houden, zal de wet geen belangrijke bezwaren voor de vervoerders behoeven te beteekenen. Volgens art. 6, 2e lid behoeven de reglementen, welke de Kamers van Koophandel en Fabrieken voor de bevrachtings-commissies opstellen, de goedkeuring van den met de uitvoering der wet belasten Minister. Deze kan er dus de hand aan houden, dat het reglement de aanwijzingen der Memorie van Toelichting volgt, terwijl het tevens nuttig zou zijn, indien er daarbij tegelijkertijd voor werd gezorgd, dat de reglementen der verschillende bevrachtings-commissies met elkaar overeenstemmen.

Gevaar voor een te scherpe toepassing der wet zal echter steeds blijven bestaan. Zoo zal een te sterke verhooging van het peil der vrachten er gemakkelijk toe kunnen leiden, dat de Nederlandsche zeehavens benadeeld worden ten voordeele van Antwerpen, omdat immers vervoer van die haven naar bestemmingen in Nederland en omgekeerd vrij zal zijn van de inmeniging der bevrachtings-commissies. Een verhooging der Nederlandsche binnenvaartvrachten behoeft niet eens zeer sterk te zijn, om het voor vele plaatsen in Nederland voordeelijker te maken, goederen te betrekken en te verzenden over Antwerpen in plaats van over Rotterdam en Amsterdam. Daarbij is ten aanzien van bevrachtings-overeenkomsten voor een enkele reis geen beroep van de beslissingen der commissies mogelijk, omdat het verkeer anders te zeer zou worden bemoeilijkt en vertraagd. Ten opzichte van den Raad van Beroep, geregeld in de artikelen 8 en 9 van het wetsontwerp, valt op te merken, dat de wet slechts in één zo'n Raad voorziet. Reeds wordt van verschillende zijden aangedrongen op vestiging van een Raad van Beroep in meerdere plaatsen en zeker in Rotterdam en Amsterdam.

Tenslotte valt nog te vermelden, dat de scheepsbevrachter niet ernstig behoeft te vrezen, dat zijn bedrijf door de bevrachtings-commissies zal worden overgenomen. Art. 10 bepaalt namelijk, dat de bevrachtings-commissies steeds voor het verlenen van tusschenkomst of goedkeuring van den vervoerder een vergoeding heffen van 2 pCt. van den vrachtprijs en tevens, als de overeenkomst door tusschenkomst der commissie is gesloten, nog een scheepsbevrachtingsprovisie van hoogstens 5 pCt.

Door gebruik te maken van de tusschenkomst der commissie en dus den scheepsbevrachter te passeeren, vermijdt dus de vervoerder niet de betaling der scheepsbevrachtingsprovisie. Wel vermijdt hij daardoor: (en dat is een der doeleinden van het wetsontwerp) de misbruiken, die hier en daar de scheepsbevrachting zijn gaan aankleven.

Dit wetsontwerp verdient zeker waardeering, omdat het tracht naar verbetering van de ellendige toestanden in een belangrijken Nederlandschen bedrijfstak, doch eenerzijds zal het wegens den aard der moeilijkheden niet in staat zijn om een werkelijk belangrijke verbetering teweeg te brengen, anderzijds zal het van de wijze van uitvoering afhangen, of niet aan het bedrijfsleven moeilijkheden worden berokkend, welke in omgekeerde verhouding staan tot de resultaten, die het voor de binnenscheepvaart weet te bereiken.

JAN SCHILTHUIS.

HET INITIATIEF-VOORSTEL TOT WIJZIGING VAN DE WINKELSLUITINGSWET.

Door de liberale fractie van de Tweede Kamer is tot wijziging van de Winkelsluitingswet in een wetsvoorstel Vos c.s. het initiatief genomen. Naar den schijn wordt hierin het accordé gegrepen, van de vele bezwaren en verlangens in den laatsten tijd ten aanzien van deze allerminst in vrede geboren wet geuit.

Eenige hoofdpunten van wijziging, in het ontwerp belichaamd, verdienen daarom meerdere aandacht.

Het wetsontwerp stelt zich voor, aan het bekende artikel 1 van de huidige wet een geheel nieuwe redactie te geven. Tot dusverre was het in uitzondering op de Zondagssluiting aan banketbakkers toegestaan, hun winkels gedurende vier achtereenvolgende uren geopend te houden. Daarnevens mochten melk-, fruit- en vischwinkels tot 12 uur des middags geopend blijven. Deze laatste bepaling wordt door het ontwerp alleen voor melkwinkels overgenomen, terwijl de overige z.g. consumptie-winkels, waaronder dan ook de slijterijen worden gevoegd, den geheelen Zondag vrijheid van verkoop zullen krijgen. Uit een oogpunt van gelijke rechten wenscht het ontwerp dan tevens het venten in dezelfde artikelen gedurende den geheelen Zondag toe te staan.

Deze voorgestelde wijziging wordt in hoofdzaak gemotiveerd door het feit, dat gebleken zou zijn, dat de wet voor de betrokken bedrijven ernstige financiële nadeelen heeft gebracht. Nu is de groote moeilijkheid bij het vaststellen van de juistheid dezer stelling, dat de invoering van de wet plaats vond in den tijd, dat de detailhandel den terugslag van den algemeenen economischen nood zeer ernstig ging ondervinden. Welke teruggang in bedrijfsresultaten is nu te wijten aan den crisisinvloed, welke aan de toepassing van de winkelsluitingswet? Als de Memorie van Toelichting uit de vele gegevens, welke kunnen worden geproduceerd, aanvoert, dat te Arnhem volgens de boeken van 9 banketbakkers in Mei tot Augustus 1931 werd ontvangen f-62.944, tegen een bedrag van f 47.535, in dezelfde periode van 1932, dan zegt dit nog niets ten aanzien van de gevolgen van de winkelsluitingswet. Al te veel worden dergelijke cijfers als argumenten door betrokkenen aangevoerd, maar zij hebben daardoor nog niets aan bewijskracht gewonnen.

Door het Economisch Instituut voor den Middenstand wordt momenteel een officieel onderzoek naar de gevolgen van de winkelsluiting te Amsterdam en 's-Gravenhage ingesteld. De resultaten daarvan zullen de betrouwbare cijfers moeten brengen. Maar intusschen zijn van particuliere zijde reeds gegevens verzameld, die met meerdere juistheid dan de door de M. v. T. genoemde tegenstelling in de richting van een gedachten invloed van de wet wijzen. Twee organisaties van cacao- en chocoladefabrikanten publiceerden dezer dagen onder accountantscontrole vastgestel-

de omzetcijfers in de perioden Jan.-April 1931 en Mei—Augustus 1931, tegenover dezelfde maanden in 1932. Bedroeg daarbij in de eerste vier maanden van 1932 de omzet nog 92,6 pCt. van die in de overeenkomstige periode van 1931, in de maanden Mei—Augustus 1932 liep zij terug tot 77,2 pCt. van den omzet in Mei—Augustus 1931. Bij het slijtersbedrijf wijzen cijfers in dezelfde richting. Een particuliere enquête naar de omzetten in dat bedrijf, gaf voor 25 willekeurige over het Westen en Zuiden des lands verspreide zaken de volgende cijfers. In Jan.—April 1931 beliep de totale omzet f 168.285 en in dezelfde periode van 1932 f 161.380, derhalve een teruggang van 4,1 pCt. In de maanden Mei—September 1931 bedroeg de omzet f 224.850 tegen f 179.450 in dezelfde maanden van 1932, derhalve een teruggang van 20,2 pCt.¹⁾

Wanneer men nu aanneemt — en inderdaad zijn daartoe goede gronden — dat naast de algemeene economische toestand ook de winkelsluitingswet ernstige financiële gevolgen heeft gebracht, een veronderstelling, die wij voorloopig zouden willen beperken tot het banketbakkers- en slijtersbedrijf, dan is daarmede hoogstens de wenschelijkheid van een uitzondering, resp. ruimere uitzondering op de Zondagssluiting aangetoond. Maar waaruit leidt men dan de noodzaak van algeheele afschaffing dier Zondagssluiting af?

Bij de tot standkoming van de winkelsluitingswet is er met eenigen nadruk op gewezen, dat de aanpassing van het publiek een debietverschuiving naar den Zaterdagavond zou veroorzaken. Dat dit de nadeelige werking van de Zondagssluiting geheel zou compenseren was ongetwijfeld te optimistisch gedacht. De behoeften, verzorgd door banketbakkers en slijters, zijn voor het grootste deel der consumenten plotseling opkomende consumptie-behoeften en in hooge mate afhankelijk van toevallige omstandigheden w.o. zeer eenvoudige als familiebezoek en weersgesteldheid. Het debiet, dat daaruit voor den Zondag ontstaat, is ten deele verloren, omdat het zich nu eenmaal krachtens den aard der behoeften niet kan verplaatsen. De wetgever heeft zich deze moeilijkheid ingedacht, toen hij den banketbakkers een uitzondering van vier uren toestond. Maar de moeilijkheid is door hem toch onderschat, toen voor de slijterijen in het geheel geen en voor de banketbakkers een zoodanig beperkte vrijheid werd gegeven.

Intusschen beging de wetgever een grootere fout, door die verwachte aanpassing van het publiek overbodig te maken. Door de vrijheid van den automatenverkoop en de toestemming, om op Zondag met „geringe eetwaren” (een nogal rekbaar begrip) te venten, heeft hij het publiek in de gelegenheid gesteld zijn behoeften toch te verzorgen, zij het dan misschien in ietwat gewijzigden vorm. Dit heeft den laatsten slag toegebracht aan de practijk van de theorie der debietverschuiving.

Is nu voor de opheffing van deze moeilijkheden de afschaffing van de Zondagssluiting voor de consumptie-winkels de meest juiste weg? Allerminst. Zeer zeker toont de practijk aan, dat de aangelegde banden te knellend zijn, maar daarom is het nog niet noodig ze geheel weg te nemen. Verruiming van verkoopsmogelijkheid op Zondag, zoodanig, dat het uit den aard der behoeften onverplaatsbare debiet voor de betrokkenen blijft bestaan, is daartoe voldoende. Maar

¹⁾ Deze cijfers zijn nog niet op hun volledige juistheid gecontroleerd. Niettemin wijzen zij met zoo groote stelligheid in een bepaalde richting, dat wij ze als illustratie meenen te mogen gebruiken. In dit opzicht stemmen zij overeen met een soortgelijke enquête in een der groote industriële plaatsen uit het Zuiden. In 26 slijterijen constateerde men aldaar voor de eerste 4 maanden van 1932 een gemiddelde teruggang van 3,2 pCt. voor de maanden Mei—Sept. een teruggang van 31,4 pCt. tegenover de omzetten in dezelfde perioden van 1931.

daarnevens is noodig zorg te dragen, dat voor dat deel der behoeftenvoorziening, waarin het publiek zich kan aanpassen, ook aanleiding tot die aanpassing wordt gegeven. Het is moeilijk om deze in zekeren zin abstracte grootheden, waarvan hier sprake is, onder cijfers te brengen. De ondervonden practijk en het overleg met belanghebbenden kan hier echter voldoende aanwijzing geven. En wij weten ons niet ver van de meening dezer belanghebbenden te staan, wanneer wij het juist achten, dat de wetgever het beginsel der Zondagsrust ook in de consumptiebedrijven als uitgangspunt blijft vooropstellen, maar daarop een uitzondering toelaat overeenkomstig de noodzakelijke eischen van de bedrijfsresultaten. Daarnaast behoort dan het publiek tot de verdere aanpassing te worden gedwongen, door binnen sluitingstijd den verkoop via openbare en sluike wegen zooveel mogelijk uit te sluiten. Dat dit zal inhouden een verbod van automaten-verkoop en venten binnen die uren, achten wij uit een oogpunt van gelijk recht allerminst een bezwaar.

Voor een regeling van het automaten-wezen pleit trouwens nog meer. Geheel consequent, omdat zij in den voorgestelden toestand overbodig schijnt, laat het ontwerp-Vos deze verkoopmethode vrij. Het vestigt daarop nog eens den nadruk, door den gemeenteraden de afwijking van artikel 3 te ontzeggen, al is dit o.i. geenszins voldoende om automaten-verordeningen staatsrechtelijk onmogelijk te maken. Maar wij meenen een regeling van het automaten-wezen in elk geval noodig, omdat deze mechanische verkoopters ook op werkdagen na sluitingstijd hun taak vervullen. De verkoop door middel van automaten beteekent thans en zal ook bij verwezenlijking van het voorstel-Vos blijven beteekenen een onrechtmatige bevoordeeling voor de meer kapitaalkrachtige zakenlieden. De hooge aanschaffingskosten maken het den kleineren winkelier onmogelijk, om zonder financiële overbelasting van zijn bedrijf tot den verkoop met eenigermate perfectioneerde apparaten over te gaan. Aan zijn kapitaalkrachtiger concurrent blijft dus het „voorrecht”, om door het gebruik van automaten de werking van de winkelsluitingswet te ontgaan.

Aan welke bedrijfspgroepen zal nu de uitzondering op de Zondagssluiting moeten worden verleend? De voorhanden gegevens wijzen nog slechts in de richting van het banketbakkers- en slijtersbedrijf. Welke de bijzondere motieven zijn, om in de wijzigingsvoorstellen ook de visch- en fruitwinkels den geheelen dag vrijheid te schenken, is niet geheel duidelijk. Integendeel zijn de mogelijkheden binnen de wet aan de gemeentebesturen gelaten, ons inziens ruim voldoende, om aan locale bijzondere omstandigheden tegemoet te komen. Dit brengt ons op een ander punt in de wijzigingsvoorstellen verrat. De voorstellers achten het departementale standpunt, tegenover de gemeentelijke wenschen ingenomen, te bekrompen. Het zou ons te ver voeren hierop in te gaan, maar wij mogen toch wel dit constateeren, dat minstens zooveel stemmen klagen over de al te groote soepelheid in de erkenning van bijzondere plaatselijke omstandigheden. Het zou in dit opzicht interessant zijn, de plaatselijke verordeningen van vóór en na de Winkelsluitingswet eens naast elkaar te leggen en dan de mate van de zoo gewenschte uniformiteit vast te stellen!

Onder de verdere wijzigingsvoorstellen komt ook voor het toestaan van een later sluitingsuur aan slijterijen op Oudejaarsavond. Inderdaad schijnt ons deze faciliteit noodzakelijk, vooral wanneer men bedenkt, dat in vele gemeenten een tapverbod practisch sluiting van deze zaken op Nieuwjaarsdag voorschrijft. Bij de huidige regeling zullen, als in het komend jaar 31 Dec. op Zondag valt, de slijterijen in dergelijke gemeenten twee belangrijke verkoopdagen moeten missen. Het lijkt ons onjuist, de uitzondering op dezen vergaanden regel van de welwillendheid der gemeenteraden te doen afhangen.

Tenslotte nog één opmerking t.a.v. de voorgestelde ruimere compensatie aan Israëlitische zakenlieden. De noodzaak daarvan kunnen wij — en denken daarbij weer aan de bijzondere regelingsbevoegdheid, die de wet aan de gemeentebesturen laat — niet zonder meer inzien. De huidige regeling stemt overeen met het inzicht van den Middenstandsraad, aldaar na uitvoerige besprekingen en gehoord de Israëlitische geestelijkheid tot stand gekomen. Een afwijking van het inzicht van dit deskundig orgaan schijnt ons meer motiveering te behoeven, dan bij het onderhavige voorstel wordt gegeven.

Voldoende is uit het bovenstaande gebleken, dat ook wij den huidige inhoud en uitvoering van de winkelsluitingswet niet geheel bewonderen. Over het geheel bezien werkt de wet echter te gunstig, om niet met eenige correcties te volstaan. Daarbij den weg te volgen als in het liberale voorstel geweest, schijnt ons onjuist, omdat het een stap is in de richting van de afbraak van den Zondagsrust, waarom de Middenstand zoovele jaren heeft gevraagd.

H. L. JANSEN.

EEN PARTICULIER EXPERIMENT MET EENE INTERNATIONALE VALUTA.

Onder invloed van de sterke fluctuaties der wisselkoersen en van de in een tijdsbestek van slechts twaalf jaar herhaaldelijk opgetreden ontwrichting van nationale valuta's, is in den jongsten tijd meermale, de kwestie der z.g. „internationale valuta” opgeworpen.

Wel zijn valuta-moeilijkheden in de geschiedenis der financiën een vrij gewoon verschijnsel. Doch reeds meer dan eene halve eeuw waren we in Europa vertrouwd geraakt met betrekkelijke stabiliteit op dit gebied. En bovendien betreffen de vroegere in de 19e eeuw opgetreden valuta-ontwrichtingen altijd financiëel-zwakke staten (o.a. Portugal, Turkije, Rusland), zoodat de daaruit voortvloeiende economische en financiële moeilijkheden uiteraard eenigszins ge-localiseerd waren. De nieuwste debacles daarentegen betroffen evengoed de sterke valuta's (Mark, Franc, Pond) en gingen met ontreddeering gepaard, die veel universeeler van aard was, zoodat het valuta-vraagstuk vanzelf een veel meer verontrustend karakter gekregen heeft.

Geen wonder dat ook in Nederland, dat zowel economisch als financiëel sterk internationaal georiënteerd is, dit vraagstuk de aandacht getrokken heeft. Zoo maakte op den jongsten Accountantsdag deze kwestie een punt van bespreking uit. En ook heeft dit voorjaar de Nationale Vereeniging tegen de Werkloosheid een schrijven gericht tot de Intern. Kamer van Koophandel te 's-Gravenhage, met de aansporing internationaal overleg van *particuliere* deskundigen bij de bestrijding der crisis uit te lokken en met aanduiding van een kort program, waarop ook weer als eerste punt verschijnt de internationale regeling van het valuta-vraagstuk.

Nu dreigt uiteraard de studie dezer kwestie te worden vertroebeld door geldtheoretische beschouwingen. Een nieuwe internationale valuta lijkt op het eerste oog toch al een beetje utopisch en zij moet dus dadelijk in discredit komen, wanneer men haar in verband brengt met *principiële* kritiek van geldtheoretischen aard op de bestaande valuta's. Tusschen een nieuw „internationaal geld” en de twistpunten van den gouden standaard, managed currency of desnoods grondstoffen-valuta bestaat niet noodzakelijk enig verband. De nieuwigheid van dit geld heeft niet noodzakelijk in iets anders te bestaan dan in de poging om het minder afhankelijk te maken van de bijzondere politieke en sociale situaties dan tegenwoordig de valuta's der afzonderlijke landen zijn. Dit nieuw geld behoeft geen nieuwe geldtheorie en het wil ook geen enkele oude geldtheorie omver werpen; het wil slechts beoordeeld zijn als een vraagstuk van financiële poli-

tiek en van internationale economische samenwerking.

Wij meenen daarom goed te doen de op deze kwestie gespannen aandacht, die vooral actief geworden is door de daling van het Pond, in eene andere richting te leiden door te wijzen op een concreet historisch experiment.

Ons vraagstuk heeft tweërlei aspect: Er is zeer zeker door internationaal overleg en samenwerking iets te bereiken in de richting van meerdere stabiliteit der diverse nationale valuta's. Maar men kan ook een stap verder gaan door te denken aan eene zuivere internationale valuta, welke onafhankelijk is van de economische en politieke invloeden waaraan elke bijzondere nationale geldeenheid bloot staat.

Tot op zekere hoogte was het Engelsche Pond reeds eenigermate eene internationale valuta, in zoover een groot deel van het internationale betalings- en credietverkeer over Londen liep; en in verband daarmee ook vele contracten, welke niet over Londen werden afgewikkeld, wegens den langen termijn, den grooten omvang, of gering vertrouwen in de nationale valuta's, toch in Londen werden uitgedrukt. Doch voor eene werkelijke internationale valuta was het gebruik van het £ nog niet algemeen genoeg en bleef dit onderhevig aan eene nationale economische en politieke situatie.

De jongste daling van het Pond leverde de duur gekochte ervaring, dat deze valuta nog te veel internationaal gebruikt was en dat zij niet de vereischte kwaliteiten eener internationale valuta bleek te bezitten. Vandaar dat sedert in de Pers herhaaldelijk de kwestie is opgeworpen eener zuivere internationale valuta, los van de economische en politieke avonturen eener bepaalde natie.

Doch men heeft dit denkbeeld nog te zeer opgevat als een utopie, welke misschien op een ver verwijderd tijdstip, b.v. na het tot stand komen der Vereenigde Staten van Europa, wel eens ooit verwezenlijkt zou kunnen worden.

Wij willen nu uit de geschiedenis der financiën aantoonen, dat deze utopie reeds tastbare werkelijkheid geweest is. En wel gedurende eene periode van twee opeenvolgende menschenleeftijden. In een tijdperk, waarin Europa wel *geestelijk* zekere eenheid vormde, doch waarin de staatkundige versnippering oneindig grooter was dan thans en de economische moeilijkheden zeker niet geringer waren dan tegenwoordig.

Wij bedoelen het experiment met eene zuivere internationale valuta der Genuesche bankiers, waarvan de bloeitijd tusschen de jaren 1550—1625 ligt.

* *

De eigenaardige beteekenis van Genua als financieel centrum bij den aanvang der nieuwe geschiedenis, lag hierin, dat het niet gebaseerd was op een eigen *goederen*-handel, zooals overal elders waar de geldmarkt zich ontwikkelde uit de goederenmarkt en zich vanzelf vestigde in de steden met de drukste Jaar-missen, of juistert kwartaal-markten, zooals Antwerpen, Lyon, e.d.

De Genuezen echter, zoo schreef in die dagen de Florentijnsche koopman Davanzati eenigszins spottend, „hebben een nieuw soort wisselzaken uitgevonden, welke zij „Missen van Besancon” noemen, wyl ze daar oorsprong genomen hebben; tegenwoordig echter vinden ze plaats in Savoye, Piemont, Lombardije, Trente en voor de poorten van Genua of waar men maar wil, zoodat men ze beter „Utopia”, d.i. Missen zonder stad, noemen kan. Weliswaar hebben ze denzelfden naam als de Missen van Lyon, maar er vindt *geen warenhandel* plaats, doch er komen slechts 50 of 60 bankiers tezamen, ieder met een notitie-boekje om de wisselzaken van bijna geheel Europa te regelen en ze door contra-wissels tegen onder elkaar overeengekomen rente te vernieuwen, waarbij ze zich slechts door de ééne overweging laten leiden dit spel zoo

lang mogelijk te laten duuren” (aangehaald bij Ehrenberg *Das Zeitalter der Fugger*, Dl. II blz. 229).

In deze kinderjaren onzer tegenwoordige kapitalistische periode had elke organisatie van het geldverkeer al bijzondere moeilijkheden te overwinnen. Als daar zijn: de groote afstanden tusschen de handelscentra, de lange duur en het gevaar van baargeldzendingen, algemeen tekort aan hardgeld en zeer onregelmatige productie en transport van edelmetaal met de daaruit voortvloeiende sterke waardeschommelingen van het edelmetaal zelf; de oneindige verscheidenheid van regionale munteenheid en muntslag, muntbesnoeiing en valschmunterij, voortdurende oorlogen en herhaalde staatsbankroeten; om slechts deze kleinigheden te noemen. Daarbij kwam voor de Genuezen nog deze moeilijkheid, dat zij niet steunen konden op een eigen economischen ondergrond en in verband daarmee ook geen eigen algemeen erkende regionale valuta hadden om hunne transacties uit te drukken.

Dat zij er niettemin een tijd lang in geslaagd zijn, meer dan eenige groote koopstad, bij het geldverkeer van het snelopkomend West-Europa te bemiddelen, moet, behalve aan eene goede organisatie hunner wissel-missen (wij zouden tegenwoordig zeggen: hun goed beursreglement) vooral worden toegeschreven *aan de juiste keuze eener munteenheid*.

Inderdaad is het hun gelukt een algemeen gangbaar fiduciair internationaal ruilmiddel te scheppen, in den rechtsvorm van wissel en promesse, en daarmee tevens het crediet-verkeer zelfs dat op langen termijn te bemiddelen (door de zgn. „drooge wissels”, welke in de oogen van het publiek uit die dagen geen economischen ondergrond hadden).

* *

Het geheim hunner valuta bestond nu hierin, dat deze niet eene in de werkelijkheid aanwezige geld-eenheid was, doch een zuiver conventioneel, abstracte gouden muntstandaard: de *Scudo de Marchi*.

Reglementair was vastgesteld dat 100 Scudi zoveel golden als 99 effectieve goudscudi van de vijf beste muntslagen: Spanje, Napels, Venetië, Genua en Florence. Alle betalingen op de missen, voor zoover niet afgewikkeld door compensatie, moesten geschieden in effectieve goudscudi dier vijf soorten, welke om geldig te zijn bij den aanvang der Mis door beeedigde waagmeesters moesten zijn gekeurd en in zakjes verzegeld, teneinde de valuta onafhankelijk te maken van de innerlijke gebreken der effectieve munten.¹⁾

In de praktijk werden echter de betalingen nagenoeg uitsluitend geregeld door compensatie en kwam betaling in goud slechts voor bij afwikkeling van onbeteekenende saldi der betalingsbalans. Het ruilmiddel bestond dus feitelijk uit een bepaald soort internationaal bankpapier, dat op alle voornamen markten courant was en op goudbasis berustte, zonder dat goud gebruikt werd of de emittenten van dat papier over noemenswaardige goudvoorraden beschikten. Een goudwisselstandaard dus in optima forma.

Men had nog slechts één stap verder behoeven te gaan, door als denkbeeldige geldeenheid niet een gemiddelde van concrete goudmunten te nemen, doch de iets verdere abstractie van een bepaald gewicht aan fijn-goud, en men had het ideaal verwezenlijkt dat velen munthervormers tegenwoordig nog min of meer als een utopie voor oogen zweeft: een gouden standaard zonder goud!

Nog eene belangrijke vraag interesseert ons hier. Hoe kon de goudwaarde dezer valuta verzekerd worden bij volstrekte afwezigheid van gouddekking? De Scudo-wissels gingen evenals ons tegenwoordig bankpapier van hand tot hand. En daar het geen papier aan toonder was, kon de overdracht niet anders plaats

¹⁾ Verdere details te vinden bij Ehrenberg, *Das Zeitalter der Fugger*, II 3e Hst.

hebben dan krachtens geschreven endossement. Volgens reglement gold iedere handteekening voor aval (giro-aval), zoodat het normaal in omloop zijnd papier voorzien was van zeer vele, tot meerdere tientallen, avalteekeningen. Praktisch bestond de dekking van het totaal in omloop zijnd papier dus in de solidaire aansprakelijkheid en in de totale solvabiliteit van alle bij het bankbedrijf betrokken personen en firma's.

* * *

Men ziet dadelijk, welk een belangrijke rol deze internationale valuta moet hebben gespeeld bij de opkomst van het moderne kapitalisme. In een tijd toen betaling in baar voor het groot-verkeer en voor het verkeer op langen afstand praktisch uitgesloten was, toen er geen geldeenheid van meer dan regionale beteekenis bestond, toen de waarde van goud en zilver aan hevige schommelingen bloot stond, toen papieren geld met gouddekking nog onbekend was, toen het bezwaarlijk ging eene transactie van langeren tijdsduur in eene munteenheid uit te drukken wegens het onvast gehalte der munten (besnoeiing), hebben de Genueezen het klaar gespeeld gedurende betrekkelijk langen tijd langs particulieren weg een internationaal gangbare en houdbare (goud)valuta in het leven te roepen.¹⁾

De tijdgenoot Peri zegt dan ook met recht: „De wijze wisselhandelaars hebben het oogenschijnlijk onmogelijke mogelijk gemaakt; zij hebben bereikt wat tot heden geen vorst heeft kunnen bereiken.”

Bij de toen algemeen heerschende schaarschte aan hard geld heeft deze valuta het betalingsverkeer voor den snel opkomenden groothandel, alsmede de clearing tusschen de groote internationale markten van dien tijd mogelijk gemaakt. Het is hoofdzakelijk ook in deze valuta, dat de snel stijgende behoefte aan staatscrediet na 1550 (speciaal Spanje) gefinancierd werd en waarvoor de middelen uit alle deelen van West-Europa moesten worden aangetrokken.

Voor Nederland zit aan de herinnering dezer valuta nog den ietwat zuuren bijsmaak, dat aan Spaanschen kant de tegen ons gerichte tachtigjarige oorlog tot aan het Bestand grootendeels door middel van deze scudi-wissels gefinancierd werd.

* * *

Waarom is het nu toe te schrijven, dat deze voortreffelijke valuta-regeling niet in uitgegroeiden en modernen vorm tot in onze dagen stand gehouden heeft?

Het is niet bekend dat zij ooit aanleiding gegeven heeft tot iets soortgelijks als de in onze dagen bekende valuta-moeilijkheden. Zoodat niet aannemelijk is, dat ze wegens innerlijke gebreken in onbruik geraakte.

Nee, het Genueesche financie-wezen zelf is tenslotte ten gronde gegaan. Door welke oorzaken? Door precies dezelfde fouten waaraan alle vroegere geldmachten zonder onderscheid ten gronde gegaan zijn; zelfs eene zoo sterk gefundeerde monarchaal bestuurde geldmacht als die van het Huis Fugger. *Precies dezelfde fouten die misschien op den dag van vandaag al bezig zijn ons West-Europeesch financie-wezen ten gronde te richten.* Te weten: financiering van uitgaven op langen termijn met geld op korten termijn; financiering van improductieve uitgaven

¹⁾ Het is onverklaarbaar, dat de praktijk met deze valuta niets heeft bijgedragen tot het ontstaan van juiste inzichten over het wezen van het geld. Aug. Oncken, *Geschichte d. Nationalökonomie* Dl. I Leipz. 1920, die de beste dogmengeschiedenis der economische denkbeelden geschreven en nauwkeurig de geheele merkantillistische literatuur doorloopen heeft, noemt deze valuta met geen enkel woord en uit zijne analyses van de systemen der Italiaansche merkantillisten, die allen over het geld schreven, blijkt niet dat deze praktijk ook slechts één hunner op een idee heeft kunnen brengen. Trouwens ook in de moderne economische literatuur heb ik deze valuta nergens vermeld of gewaardeerd gevonden, dan alleen bij Ehrenberg, die ze als feit mededeelt.

(staatsleeningen voor oorlogsdoeleinden en begrotingstekorten) met rentegevend credietpapier.

* * *

Hoe nu in onze dagen weder een bruikbare en houdbare internationale valuta zou kunnen worden opgebouwd laten we thans buiten beschouwing.

Doch enkele algemeene conclusies dringen zich uit de aangehaalde feiten toch wel sterk op; ervaringsconclusies die overigens niets verrassends hebben voor hen die economische verschijnselen grondig kunnen doorschouwen:

Eene zuiver-internationale valuta, onafhankelijk van de economische, financiële en politieke situatie van een bepaald land is zeer goed mogelijk.

Zoodanige valuta kan evengoed door particulieren als door Staten worden opgebouwd; de geschiedenis toont zelfs dat zij het beter kunnen.

Voor het behoud der goudwaarde eener, hetzij privaat- of publiekrechtelijke internationale valuta, is eene feitelijke gouddekking niet strikt noodzakelijk.

Dr. EMILE VERVIERS.

DE NOOD DER TWENTSCHE TEXTIELINDUSTRIE.

De Heer Harry ter Kuile schrijft ons:

In the Manchester Guardian van 1.1. Zaterdag komt een stuk voor over de Japansche katoenindustrie, overgenomen uit the Journal of the Japan Textile Association van October, waarin staat: „Note is taken of the difficulties raised by the tariff of trade with (British) India, and apparently the Japanese expect the Dutch to take similar action in respect of the Netherlands East Indies.”

Die vrees hebben de Japanners reeds vroeger geuit, want natuurlijk verwachten zij actie van een regeering van een rijk, waar een geheel bedrijf wordt lam gelegd in een gedeelte van dat rijk, terwijl zij daar de afweermiddelen ter hunner beschikking hebben. Zulk een actie zou elke regeering in Engeland, Frankrijk en Amerika toch zeker nemen, daarbij geholpen door het nationaliteitsgevoel van hun rasgenooten in die koloniën, doch helaas schijnt dat in de Nederlandsche koloniën niet ontwikkeld te zijn, en vraagt men daar *alleen*, wat is het Indische belang, dat volgens hen dan zou zijn, dat Kromo zoo goedkoop mogelijk koopt als er gedumpt wordt. Tegelijkertijd ziet men wel een overleg onder de oogen van het Gouvernement, waar op de cement uit Japan een extra cijns wordt geheven, en zijn ook voor andere industrieën dergelijke onderhandelingen in gang. Maar waarom nu niet voor de textielindustrie?

Misschien zal het antwoord zijn: die bestaat nog niet in Nederlandsch-Indië. Doch dan vergist men zich, want behalve de veel genoemde fabriek van de Internatio, die wat fancy goed maakt met 230 handtouwten, zijn er duizenden handwevers overal in de kampongs verspreid, die zooveel voor hun garen moeten betalen, als de geïmporteerde Japansche sarongs kant en klaar kosten; en dan de eenige mechanische sarongweverij in Padang, die ook reeds zoo onder de Japansche dumping lijdt, dat ze haar product niet meer verkoopen kan.

Onder deze omstandigheden en deze denkrichting van het Nederlandsch-Indische Gouvernement kan men dan ook niets verwachten van een stichting van een textielindustrie in Nederlandsch-Indië, wat ook de gunstige pronostics, die telkens in de couranten opduiken, er van zeggen, b.v. van een Duitsch textiel-expert, die alles gunstig achtte, doch de concurrentie van de zijde van Japan nog nader wilde onderzoeken. „Ja, mijn Duitsche broeder en collega, daar zit hem juist de kneep; die verkoopen bij een steeds dalende valuta tegen dezelfde prijzen, en geen regeering steekt een hand uit om een verdrinkende industrie te helpen. Dat loopt op een mislukking uit.”

Waar moet het heen met de Twentsche industrie, die voor de helft van haar productie voor export

werkte en voor een kwart harer productie naar Nederlandsch-Indië?

Wij hebben goede moderne installaties, goede kwame arbeiders, en de wil om te werken; moet dat nu alles voor de helft stilliggen, omdat de regeering niet tot een besluit kan komen om aan de Japansche dumping een einde te maken en een politiek te voeren, die het afzetgebied groter maakt?

Schijnbaar wil de regeering dat door haar overeenkomsten van Oslo en Ouchy, maar waarom daarvan Indië uit te sluiten?

Er is misschien één hoop voor Twente. Wij hebben in den Haag een stillen compagnon in den Minister van Financiën, die voor de helft in onze winsten deelt, en daarbij wordt verteld, dat Twente de beste melkoe in den financiëlen stal was. Ik vrees dat Zijne Excellentie zal merken, dat die koe droog wordt en integendeel schatten gaat verslinden aan werklozensteun. Wij hebben hoop, dat onze compagnon de Twentsche belangen niet zal vergeten en zijn collega zal aansporen met alle middelen te probeeren het bedrijf weer op gang te brengen.

DE POLITIEK DER NEDERLANDSCHE KOLENMIJNEN.

Men schrijft ons van de zijde der Limburgsche Mijnen:

In een tweetal artikelen onder de opschriften „Contingenteering van den invoer van buitenlandsche steenkool?“ (E.-S. B. 2 November 1932) en „De Politiek der Nederlandsche Steenkolenmijnen“ (E.-S. B. 9 November 1932) heeft Dr. A. de Graaff gemeend critiek te moeten oefenen, zoowel op de bedrijfs- als op de commerciële politiek onzer mijnen op eene wijze, waartegen protest niet achterwege mag blijven. Het moet toch van het grootste belang geacht worden, dat de publieke opinie ontrent de gestie van dezen belangrijken tak van vaderlandsche bedrijvigheid niet op een dwaalspoor gebracht wordt, nu deze niet door eigen tekortkomingen, doch door de belemmeringen, welke zijn export ondervindt, zich in zijn bestaan ernstig bedreigd ziet.

Hoe weinig Dr. de Graaff vertrouwd is met de materie, blijkt al dadelijk uit zijne allerzonderlingste voorstelling alsof de Regeering onder aandrang van *de Staats- en de Oranje-Nassau Mijnen* contingententeering van den steenkoleninvoer zou overwegen. Het zijn toch niet deze twee, doch de *gezamenlijke* in Nederland gevestigde mijnondernemingen geweest, welke, gedwongen door het feit, dat de contingententeering in andere landen steeds verder voortgang maakt en daarmede haar eigen uitvoermogelijkheid aldoor meer beperkt wordt tenslotte alle bij de Regeering op toepassing van de crisis-invoerwet op den kolenimport hebben aangedrongen.

Schrijver betoogt dan in de eerste plaats, dat van overmatigen invoer van steenkolen geen sprake zou zijn. Hij beroept zich daarvoor op de cijfers van den in- en uitvoer, waaruit blijkt, dat de invoer in Nederland zich in dalende lijn beweegt, en dat daarmede gepaard ging een belangrijke vermindering van het invoersaldo.

Al dadelijk moet worden opgemerkt, dat Dr. de Graaff wel zeer simplistisch te werk gaat door zich van deze cijfers te bedienen zonder daarbij aandacht te schenken aan de oorzaken van de vermindering van het invoersaldo, waaronder in de eerste plaats moet genoemd worden het sterk verminderde verbruik.

De Nederlandsche mijnen zijn in tegenstelling met Dr. de Graaff van gevoelen, dat de overmatigheid van den invoer niet is te ontkennen en zulks op de navolgende gronden. De Limburgsche mijnindustrie is, behoudens een enkele soort kolen, waarvan de consumptie in ons land gering is, in staat in de geheele binnenlandsche behoefte aan industrie- en huisbrandkolen te voorzien. Van welk uitnemend belang deze potentie is voor het geheele land zal door niemand

ontkend worden, die in zijne herinnering kan en wil oproepen de bijna onoverkomelijke moeilijkheden, welke zich bij de brandstoffenvoorziening in de oorlogsjaren voordeden.

Desniettegenstaande werd in de afgelopen jaren aanzienlijk meer dan de helft van het Nederlandsche verbruik uit den vreemde geïmporteerd. Dit verhoudingscijfer moge zich — dank zij mede de zeer gewaardeerde bemoeiingen van de Regeering — eenigszins ten gunste van de Limburgsche mijnen gewijzigd hebben, het valt niet tegen te spreken, dat in de brandstoffenbehoefte van ons land voor een belangrijk grooter deel door het Nederlandsche product kan worden voorzien.

Intusschen zouden de Limburgsche mijnen nooit de tusschenkomst van de Regeering gevraagd hebben om hierin verandering te brengen, ware het niet dat het buitenland haren uitvoer op ernstige wijze belemmerd had. Duitschland laat niet meer dan 100.000 ton Nederlandsche kolen per maand toe, België heeft den invoer daarvan beperkt tot 50,5 pCt. van den gemiddelden invoer over het eerste halfjaar 1931, Frankrijk tot 70 pCt. van den gemiddelden invoer over 1928/1930. De Nederlandsche mijnindustrie vreest de mededinging van het buitenland niet, mits de concurrentiestrijd met gelijke wapenen gevoerd wordt. Dit is niet meer het geval sinds het buitenland den koleninvoer op drastische wijze beperkt, zooals uit evengenoomde cijfers blijkt.

Ons land paste geenerlei beperkende maatregel toe en liet den invoer van vreemde kolen geheel vrij. Op welke wijze van deze vrijheid gebruik werd gemaakt, is bekend. Het buitenland, dat door zijn contingententeeringsmaatregelen en invoerbeperkingen in staat was op zijn eigen markt de prijzen hoog te houden zocht à tout prix zijn overschot in Nederland te plaatsen en deed daardoor het gevaar ontstaan, dat ook op de binnenlandsche markt de Nederlandsche mijnen zich niet meer zouden kunnen handhaven. Wanneer onder dergelijke omstandigheden nog niet van overmatigen invoer gesproken kan worden, ware de geheele crisis-invoerwet wellicht beter achterwege gebleven.

Schrijver wijst vervolgens op de moeilijkheden, die bij mogelijke contingententeering zouden kunnen ontstaan in verband met de verschillende kwaliteiten en soorten van steenkool en de voorwaarden, waarop deze geleverd worden. Als gevolg daarvan voorziet hij een buitengewoon onzekeren toestand, die veroorzaakt zou worden door de ongelijke winsten op de verscheidene kwaliteiten behaald. Schrijver stelt het geval dat er een tekort dreigt aan de dure soorten kolen en vermeent, dat de invoer daarvan onmiddellijk op peil zou kunnen gebracht worden door den invoer van de goedkope fabrieksoort achterwege te laten. Hij geeft hiermede te kennen van de practijk van den steenkolenhandel volkomen onkundig te zijn. Blijkbaar gaat hij uit van de veronderstelling, dat de afnemers van deze goedkope soorten er in zouden berusten, dat de voor hen bestemde leveringen plotseling zouden gestaakt worden. Hij schijnt niet te weten, dat deze leveringen op grond van vaste contracten plegen te geschieden en dat de handelaar, die in de uitvoering daarvan tekort schiet — afgezien ervan dat hij daarmede zijne handelsrelatie in gevaar brengt, op welke behoud hij met het oog op de toekomst toch wel zekeren prijs zal stellen — door den betrokken afnemer onmiddellijk in gebreke gesteld zal worden en dat hij voor de door dezen geleden schade zal hebben op te komen, hetgeen hem uiteraard zal weerhouden van de minder fraaie practijken, waartoe de heer De Graaff den hem overigens zoo na aan het hart liggenden handel blijkbaar al zeer gemakkelijk ziet overgaan. En ter geruststelling van den heer De Graaff, waar hij beweert dat de Nederlandsche mijnen in het door hem bedachte geval slechts eenige verruiming voor de levering van de goedkoopste soorten zouden

krijgen, willen wij terloops er nog op wijzen, dat de mijnen, die verruiming op bijzonderen prijs zouden stellen, immers het zijn juist die soorten, welke afzet de grootste moeilijkheden veroorzaakt.

Gesteld, dat bij contingentteering een tekort aan een bepaalde soort zou ontstaan, dan behoeft geen oogenblik gevreesd te worden, dat niet op zeer korten termijn maatregelen ter voorziening daarin zouden kunnen getroffen worden door de toelating van die soort op ruimer voet mogelijk te maken. Van den kant der Limburgsche mijnen zal daartegen zeker geen enkel bezwaar gemaakt worden, integendeel het zou haar belang zijn daartoe elke medewerking, voor zoover deze noodig mocht zijn, te verleenen.

Dat schrijver op grond van de door hem gevreesde en blijkens het voorafgaande slechts in zijn verbeelding bestaande moeilijkheden zich sceptisch betooft tegenover de namens de gezamenlijke mijnen door Mr. W. F. J. Frowein gegeven prijsgarantie, bewijst slechts dat hij de strekking van die garantie niet heeft begrepen. Immers deze betrof alleen de prijzen der Limburgsche mijnen en niet die van den handel, althans niet die op welke vaststelling de Limburgsche mijnen geen invloed hebben. Voor het overige mag aangenomen worden, dat, gegeven de door de Limburgsche mijnen te volgen prijspolitiek en de tonages, welke zij op de markt kunnen brengen, van eenig gevaar voor verbruikersbelangen bij contingentteering geen sprake kan zijn.

Tot zoover dr. De Graaff's eerste artikel.

In zijn tweede artikel onderzoekt dr. De Graaff de vraag of aan de steenkolenindustrie — zij het langs andere wegen dan dien van toepassing der crisisinvoerwet van 1931 — steun behoort te worden verleend.

Teneinde hierin een inzicht te krijgen gaat dr. De Graaff na hoe de toestand van het bedrijf is, „zulks mede in verhouding tot den toestand van andere bedrijven, of inderdaad arbeidsbelangen in gevaar zijn of komen, en tenslotte of de moeilijkheden het gevolg zijn van de bedrijfspolitiek der mijnen”. Ten aanzien van dit laatste punt staat dr. De Graaff onmiddellijk gereed met de conclusie dat „in dat geval geen aanleiding tot overheidsingrijpen bestaat”.

Den toestand van het bedrijf acht schrijver gunstig. De productie is immers niet noemenswaard gedaald en het aantal arbeiders is met slechts 5 pCt. afgenomen. Men kan hiervan alleen zeggen, dat schrijver door deze beschouwing andermaal blijkt geeft, dat hij op het gebied van den mijnbouw een volslagen leek is. Wie ook slechts de meest elementaire kennis van de mijnindustrie bezit, weet dat gelijk-blijvende productie en personeelsterkte allermint voldoende zijn ter beoordeeling van de bedrijfsuitkomsten en dat handhaving van de productie en de personeelsterkte op een bepaald peil ook bij ongunstige bedrijfsuitkomsten een eisch van alleszins rationeele bedrijfspolitiek kan zijn.

Schrijver sluit zich aan, waar hij de betrekkelijk geringe vermindering van het arbeiderspersoneel in het geding brengt, bij een toelichting van den Ir. J. Koster. Deze toelichting is al even onjuist als het betoog van dr. De Graaff. Zij gaat nl. uit van de veronderstelling, dat de ruim 2.000 arbeiders, die nu wegens de crisis moesten worden ontslagen, ook bij gelijk gebleven steenkolenprijzen zouden zijn afgedankt, aangezien technische verbeteringen het mogelijk gemaakt hebben de delving ook met een verminderde bezetting constant te houden. Over een dergelijke volslagen willekeurige en ongegronde hypothese valt niet te praten; niemand weet welke gedragslijn de mijnen zouden gevolgd hebben ten aanzien van de ruim 2.000 arbeiders, die zij thans hebben moeten af danken, indien de verkoopprijzen gelijk gebleven waren en het anderzijds mogelijk was geweest de productie per arbeider te verhoogen. Zou het ondenkbaar zijn, dat men getracht had voor de meerdere productie af-

zet te vinden in plaats van een groot aantal arbeiders gedaan te geven? Misschien zullen de stuurlieden aan den wal willen betoogen, dat ook dit een slechte bedrijfspolitiek was geweest.

Op buitengewoon onheusche wijze trekt dr. De Graaff te velde tegen de Kamer van Koophandel van Heerlen. Haar „gejammer over de arbeidersbelangen” schrijft hij toe aan een „wat onmatigen ijver ter verzorging van eigen belang”. Het lust ons niet schrijver in dezen betoogtrant te volgen. Hij zou zich daarvan vermoedelijk niet bediend hebben, indien hem bekend was, welke inderdaad jammerlijke gevolgen de slechte gang van zaken in het bedrijf, m.n. door het noodgedwongen toepassen van verzuimdiensten, voor de mijnwerkers heeft gehad. Wanneer schrijver de Kamer verwijt uit het oog te verliezen dat contingentteering tengevolge zal hebben, dat de gelederen der werkloze havenarbeiders wederom zullen vermeerderd worden, verliest hij uit het oog het *veel* hoogere loonbedrag dat met de delving van een ton kolen dan met de manipuleering daarvan in de havens gemoeid is en de *veel* grootere werkloosheid, die in de mijnindustrie het gevolg is van productievermindering dan in het havenbedrijf tengevolge van een gelijken minderen aanvoer.

Schrijver kant zich almede tegen het weder te werk stellen der ontslagen arbeiders, omdat dit tot productie-uitbreiding zou leiden, waartoe, zooals schrijver apodictisch verklaart, „toch onder de huidige omstandigheden allermint aanleiding bestaat”. Meent dr. De Graaff den Limburgschen mijnen aldus directieven voor de toekomst te mogen geven, hij acht zich evenzeer geroepen haar ter verantwoording te roepen over hare gestie in het verleden. Gij Limburgsche mijnen hebt, aldus dr. De Graaff, geen oog gehad voor de teekenen des tijds, een ongewettigde expansie gegeven aan uwe productie, uwe productiecapaciteit te ver uitgebreid tengevolge waarvan gij geen kans ziet om de vergroote kapitaalsinstallaties loonend in exploitatie te houden en voor alle deze fouten moet gij nu zelf maar boeten. De Limburgsche mijnen kunnen dergelijke, tot dusver nooit vernomen, kennelijk door vooringenomenheid ingegeven gratuite beweringen, afkomstig van ondeskundige zijde, slechts stiltwijgend voorbijgaan. Dit alles blijft beneden hare maat.

Zonder dan ook met schrijver in discussie te treden, meenen de Limburgsche mijnen toch op enkele flagrant onware beweringen van dr. De Graaff te moeten ingaan.

Dat de Nederlandsche mijnen van de productiebeperking elders zouden hebben gebruik gemaakt om de eigen productie te verhoogen is in het algemeen onwaar en in het bijzonder is onwaar dat haar uitvoer naar Frankrijk zou zijn toegenomen op een tijdstip dat dit land reeds zijn eigen productie beperkte. De groote stijging van den Nederlandschen uitvoer naar Frankrijk valt in een tijd, toen van beperking der Fransche productie nog geen sprake was en dat land nijpende behoefte had aan vreemde kolen.

De contingentteering, zegt dr. De Graaff, zou slechts moeten dienen om de productie verder op te voeren. Deze voorstelling is volkomen onjuist. Contingentteering wordt alleen gevraagd om het gevaar te voorkomen, dat de Nederlandsche mijnindustrie, nadat het buitenland hare producten is gaan weren, tenslotte ook nog de binnenlandsche markt zou zien verloren gaan.

De uitbreiding van den afzet in het binnenland zou het gevolg zijn van een uiterst scherpe verkooppolitiek en van de pressie van de Regeering op alle verbruikers, die met openbare middelen worden gefinancierd. Het een en het ander verdient in dr. De Graaff's oogen blijkbaar afkeuring. Denkt dr. De Graaff inderdaad, dat de Nederlandsche mijnen voor haar genoegen tot die „uiterst scherpe verkooppolitiek” zijn overgegaan en de Regeering verzocht hebben de overheidsbedrijven e.d. tot het gebruik van

Limburgsche kolen te bewegen? Had hij liever gezien, dat de Limburgsche mijnen eenige zetels hadden stopgezet, vele duizenden arbeiders hadden ontslagen en de binnenlandsche markt aan de lachende vreemde concurrentie hadden prijsgegeven?

Wat in het betoog van dr. De Graaff vooral treft is, dat hij deze zaak zoo weinig beziet van het Nederlandsche standpunt. Wie vóór alles het nationale belang in het oog houdt, zal er geen aanstoot aan nemen wanneer een Nederlandsche industrie, die een product voortbrengt, dat in groote hoeveelheden uit het buitenland wordt ingevoerd, erin slaagt haar productie op peil te houden. Integendeel, hij zal het toejuichen dat een bedrijf, dat jaarlijks alleen aan zijne arbeiders circa 50 miljoen gulden aan loon uitkeert, zijn personeel aan het werk houdt.

In het buitenland hebben de Limburgsche mijnen volgens dr. De Graaff hun meerderen afzet te danken aan een „rigoureuze dumpingpolitiek”, waarvan verschillende voorbeelden worden gegeven.

Van de mijnen kan niet verwacht worden, dat zij zich in een openbare bespreking van hare commerciële gestie zouden begeben. Volstaan kan worden met deze opmerking dat, indien de Nederlandsche mijnen een bepaald deel van hare productie geregeld konden verkoopen tegen de prijzen, waarmede zij zekere vreemde markten veroverden, hare situatie wel zeer zou verschillen van die, waarin zij zich thans bevinden.

Min of meer insinueerend stelt dr. De Graaff de vraag of de Nederlandsche mijnen door middel van de binnenlandsche prijspolitiek in verband met den steun, dien de regering haar bij den afzet geeft, haar exportverliezen willen compenseeren. Dr. De Graaff moest begrijpen dat de steun, die de mijnen van de Regeering ontvangen, automatisch in dat geval zou komen te vervallen; het ligt toch voor de hand, dat die steun niet gegeven, noch gehandhaafd zou kunnen worden, indien hij moest dienen om dergelijke manipulaties mogelijk te maken. Zulke practijken laten wij over aan de buitenlandsche concurrentie, welke gestie dr. De Graaff zooveel juister en beleidvoller acht dan die van de Limburgsche mijnen en waarvan algemeen bekend is, dat zij op het binnenland verhaalt wat zij in den vreemde verliest.

Wel zeer verwerpelijk is verder dr. De Graaff's beschouwing, dat van de andere, door de voorstanders van steunmaatregelen naar voren gebrachte argumenten, slechts een matige bekoring kan uitgaan. Tot die argumenten heeft vermoedelijk dit behoord, dat een goede gang van zaken bij de Nederlandsche mijnen een Nederlandsch belang is. Het mocht wat, zegt dr. De Graaff; weet men dan niet, dat het kapitaal van verschillende ondernemingen buitenlandsch is en dat ook veel mijnarbeiders buitenlanders zijn. Bekrompener argumentatie is wel haast niet denkbaar. Zijn die niet eens uitsluitend met buitenlandsch kapitaal werkende ondernemingen, welke ruim 4 miljoen ton per jaar produceeren en aan ruim 12.000 arbeiders werk geven, soms niet betalens van belasting, grootvervoerders, verbruikers van tal van Nederlandsche voortbrengselen? Dr. De Graaff had moeten bedenken, dat het juist het buitenlandsch kapitaal is geweest, dat de mijnontginning hier te lande heeft aangevangen in een tijd, toen het Nederlandsch kapitaal voor dien tak van nijverheid niet de minste belangstelling had. Wat de buitenlandsche arbeiders betreft, opgemerkt zij slechts, dat de Nederlandsche mijnen niets liever wenschten dan uitsluitend met Nederlandsch personeel te werken en zich steeds daarvoor groote moeite hebben gegeven. Dat zij daarin slechts ten deele geslaagd zijn, is waarlijk niet aan haar te wijten.

Ernstiger nog is volgens dr. De Graaff dat de bedrijfstgestie van de Nederlandsche mijnen in het bijzonder die van de Staatsmijnen van een zoo weinig nationalen geest getuigt, als bewijs waarvan moet dienen het feit, dat sommige Nederlandsche mijnen voor

hare detailzaken kleine hoeveelheden buitenlandsche kolen invoeren of geïnteresseerd zijn bij maatschappijen, die vreemde kolen importeerden. Niet meer of minder dan „alle recht op aanspraken uit hoofde van haar uitsluitend Nederlandsch karakter”, hebben de mijnen hiermede verwerkt. Wij volstaan met dr. De Graaff's uitspraak hier weer te geven; het ware te veel eer daaraan ook slechts een woord te „wijden”. Slechts deze opmerking: de geborneerdheid en de onnationale geest van de Limburgsche mijnen hebben nog niet een zoodanig peil bereikt dat zij, gelijk hij veronderstelt, vreemde kool invoeren, wanneer zij daarmee aan de plaatsing van haar eigen product afbreuk zouden doen.

Om te besluiten oefent dr. De Graaff scherpe critiek op een onderdeel van het beleid van de Directies van de Staats- en Oranje-Nassau Mijnen, dat hij omschrijft als „de verhouding tot den detailhandel”. Deze verhouding is volgens dr. De Graaff zeer onaangenaam, hetgeen schrijver tracht te verklaren uit verschillende gestes van de mijnen; hij betwijfelt voorts of de mijn-directies bij hun grooten ijver om het Nederlandsch product te plaatsen de belangen van den handel niet uit het oog verliezen en geeft haar ten slotte een lesje in „koopmanschap”.

De naïeve vrijmoedigheid, waarmede dr. De Graaff, die geenerlei relatie heeft met de Limburgsche mijnen, het beleid van dit groote bedrijf critiseert, moet verbazingwekkend genoemd worden. Uit eigen wetenschap zullen hem wel geen feiten daaromtrent bekend zijn. Uit welke bron hij put, deelt hij niet mede en doet trouwens weinig ter zake; in ieder geval heeft Dr. De Graaff zelfs niet gepoogd de juistheid der beweerde feiten te controleeren door navraag bij de Limburgsche mijnen; over die feiten spreekt dr. De Graaff een oordeel uit, zonder dat hij kennis draagt van de beweegredenen, welke tot de door hem gewraakte gedragslijn van de mijnen, ter kenschetsing waarvan die feiten moeten dienen, hebben geleid. De voorstelling van dr. De Graaff moet dan ook met den meesten nadruk als berustend op ten eenenmale onvoldoende informatie en als kennelijk tendentius, immers alleen ten doel hebbend, stemming te maken tegen en te berde gebracht in verband met de door de mijnen gewenschte contingentieering, worden teruggevoerd. In eene gedachtenwisseling met dr. De Graaff over den vorm, welke de Limburgsche mijnen hebben te geven aan hare relaties met den handel, kan uiteraard niet getreden worden; indien de handel meent daarover reden tot klagen te hebben, hetgeen tot dusver niet is gebleken, zal deze ongetwijfeld zelf middel en weg vinden om de mijnen terzake te benaderen.

Het zal den Limburgschen mijnen, die er op kunnen wijzen in een kwart eeuw te hebben opgebouwd eene industrie, welke in het economische bestel van ons land een factor van groote betekenis is geworden, niet moeilijk vallen zich heen te zetten over den onbehouden aanval op het beleid harer leiders, dien dr. De Graaff gemeend heeft zich te mogen veroorloven; tot hare voldoening hebben zij dezer dagen uit het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer over de Waterstaatsbegroting mogen ontwaren dat hare gestie ook anders gezien kan worden, dan dr. De Graaff deed.

N a s c h r i f t. De redactie van dit blad biedt mij de gelegenheid voor een naschrift bij de bovenstaande bestrijding mijner artikelen. Het heeft mij getroffen, dat deze bestrijding zoozeer het karakter van een persoonlijke aanval draagt. Moet deze soms een gemis aan zakelijke argumenten vergoeden? In ieder geval wensch ik de steenkolenmijnen in geen deele in deze behandelingswijze te volgen, noch daarop in te gaan. Hieronder zijn de zakelijke argumenten uit het betoog der steenkolenmijnen stuk voor stuk aan een nadere beschouwing onderworpen en weerlegd. Naar mijne meening zijn de mijnen er dan ook

niet in geslaagd, mijn betoog op eenigerlei afdoende wijze te ontzenuwen.

Het eerste verwijt, dat mij daarin treft, is dat de gezamenlijke mijnondernemingen op contingententeering zouden hebben aangedrongen en de aandrang daartoe niet, zooals dezerzijds was voorgesteld meer speciaal van bepaalde zijde zou zijn gekomen. Het was ook mij natuurlijk bekend, dat de directies der Limburgsche mijnondernemingen geregeld bijeenkomen, ten einde de groote lijnen der bedrijfspolitiek gezamenlijk uit te stippelen. Dat op deze bijeenkomsten ook de contingententeering naar voren is gekomen, spreekt natuurlijk vanzelf, evenals het feit, dat van deze samenkomsten dan de z.g. gezamenlijke aandrang zou zijn uitgegaan.

De belangstelling, die de verschillende mijnondernemingen voor contingententeering hebben, is echter geenszins gelijk, zooals men hier wil doen voorkomen. Om dit in te zien behoeft men slechts te bedenken, dat verschillende Nederlandsche mijnondernemingen deel uitmaken van buitenlandsche concerns. Of contingententeering voor zoo'n concern aantrekkelijk is, hangt er nu maar van af, of men meer belang heeft bij de productie of bij den invoer. (Wij laten hierbij terzijde of niet contingententeering altijd en voor iedereen op den langen duur veel schadelijker is als gevolg van den ongezonden toestand, die daarbij ontstaat en dien de mijnen niet willen zien.) Dat een zuiver Nederlandsche mijn als de Staatsmijnen in deze omstandigheden voor contingententeering is, spreekt vanzelf. De Oranje-Nassau mijnen, die tot een concern behoren, dat groote belangen heeft in het Saargebied en kleinere belangen in België en Duitschland, nemen een zelfde positie in, omdat de invoer vanuit het Saargebied naar Nederland nihil is. Een Duitsch en een Engelsch georiënteerd concern hebben daarentegen grootere belangen bij den vrijen invoer dan bij contingententeering. Een dergelijk concern zal dus in wezen tegen contingententeering zijn en de tot dat concern behorende mijnondernemingen hebben zich daar in te voegen. Overduidelijk is zulks gebleken op de vergadering van de commissie van advies inzake de steenkolencontingenteering, waar de heer Van der Vorm, directeur van de Scheepvaart- en Steenkolenmaatschappij, maar tevens vertegenwoordiger van de meerderheid der aandeelen van de Dominiale Mijn, zich tegen contingententeering heeft uitgesproken. Van de hier nog niet genoemde mijnen heeft Willem-Sophia evenmin belang bij contingententeering (afgezien van een mogelijk prijsvoordeel) omdat haar kleine productie van uitstekende kwaliteit steeds gemakkelijk afzet vindt tegen hooge prijzen. Zoo zal men derhalve de mededeeling, dat het hier eene actie van de gezamenlijke Nederlandsche mijnondernemingen betreft, met de noodige voorzichtigheid moeten aanvaarden. Het is zonder meer duidelijk, dat de beide door mij genoemde mijnen vrijwel het grootste belang bij de contingententeering hebben. Mede door dat zij de grootste zijn,¹⁾ is het vanzelf sprekend, dat zij deze actie geleid hebben.

Het volgend punt, waartegen de aanval zich richt, betreft den z.g. overmatigen invoer en in hetgeen hier te berde wordt gebracht, kan ik niet anders dan een welkome steun voor de door mij verdedigde stelling zien. Immers nu de Limburgsche mijnen uit den hoek komen en het begrip overmatigheid willen gaan verklaren, *blijkt dat de invoer overmatig is, niet omdat er teveel wordt ingevoerd, maar omdat de Nederlandsche mijnindustrie „meent” in de behoeften van*

¹⁾ Productie der Ned. mijnen in 1930 en 1931 (in 1000 ton).

	1930	1931
Staatsmijnen	6.988	7.247
Oranje-Nassau	2.273	2.630
Laura en Vereniging	1.472	1.514
Domaniale	944	1.029
Willem-Sophia	483	480
	12.211	12.901

het eigen land te kunnen voorzien. Een nieuw begrip overmatige invoer dus, als vondst niet onaardig, maar waarvan ik betwijfel of het algemeen waardeering zal kunnen vinden. Het is wel jammer, dat de geachte criticus, die hier aan het woord is, nalaat te vertellen, hoe hij dit in overeenstemming zou willen brengen met de Crisis-invoerwet en de verschillende Ministerieele verklaringen, die zich daaromheen hebben gesponnen. Tot op heden zullen belanghebbenden nog wel nimmer op zoo'n duidelijke wijze zelf gedemonstreerd hebben, dat het onmogelijk is de Crisis-invoerwet op hun bedrijf van toepassing te doen zijn en hun desbetreffende aanvraag in te willigen.

Bovendien moet de mededeeling der mijnen: „de Limburgsche Mijnindustrie is, behoudens een enkele soort kolen, waarvan de consumptie in ons land gering is, in staat in de geheele binnenlandsche behoefte aan industrie- en huisbrandkolen te voorzien”; met de uiterste voorzichtigheid gehanteerd worden. Het is niet juist om te meenen, dat nu de totaalproductie van Nederland grooter is dan het binnenlandsch verbruik, Nederland van den invoer onafhankelijk zou zijn geworden.

Ook wanneer men dezelfde groepen kolen (mageren vetkolen) neemt, dan bestaan in iedere groep nog zooveel verschillende soorten en maten, die alle weer een min of meer speciale bestemming hebben en daarom tot internationaal verkeer aanleiding geven, dat het sluiten van de grenzen in vele gevallen zou betekenen, dat het bedrijfsleven zich een kolensoort krijgt toegewezen, die wel bruikbaar is voor het beoogde doel, maar daartoe niet de meest geschikte is. Zoodat van een economische bevrediging van de totale Nederlandsche behoefte door de Ned. Mijnen geen sprake kan zijn dan met benadeeling van belangen der afnemers, die zulks in vele gevallen eerst in de practijk zullen ervaren. Opperoffering, noodzakelijk in oorlogstijd, maar zeer ongewenscht in vreedetijd, in het bijzonder, waar de toestand van het bedrijfsleven toch reeds zoo slecht is.

Ik wijs ook op de zeer merkwaardige tegenstelling in het betoog der mijnen, dat zij hier stellen, bijna geheel Nederland te kunnen voorzien, terwijl zij verderop in hun betoog, naar aanleiding van mijn verwijt, dat de Ned. Mijnen geïnteresseerd zijn bij importmaatschappijen, van zeer verschillende soorten kolen daartegen aanvoeren, dat zij geen vreemde kolen invoeren, wanneer zij daarmede aan de plaatsing van haar eigen product afbreuk zouden doen. Het wil mij voorkomen, dat beide uitlatingen geheel met elkaar in strijd zijn en dat daarvan slechts een van beiden in haar algemeenheid juist kan zijn. Of de Ned. Mijnen kunnen de kolen leveren, maar dan doen zij onnationaal door deze te importeerden, of de Ned. Mijnen kunnen deze soorten niet leveren en dan kunnen zij aan de gelijkheid der verbruiks- en productiecijfers geen rechten ontleenen. Het wil mij voorkomen, dat de logica in het betoog van mijn geachten tegenstander, die op zeer principiële punten met zichzelf in strijd is, wel eenigszins ontbreekt.

De volgende alinea is wat overdreven. Aan de hand van de onderstaande tabel kan men berekenen, welk percentage van het Ned. verbruik uit ingevoerde kolen bestaat. Het blijkt, dat het in het hier gekozen tijdvak nimmer veel meer dan de helft is geweest, terwijl het dit jaar tot ongeveer 45 pCt. is gedaald. Dit cijfer mag zeer gunstig genoemd worden en stemt ongeveer overeen met het Belgische.

Deze tabel doet duidelijk zien, hoe sterk het importbelang van Nederland achteruitgaat. Hieruit spreekt duidelijk, dat er van een verdringing van de Ned. mijnen van de Ned. markt, een argument, dat meermalen aangevoerd wordt, absoluut geen sprake is, zoodat het geheel onbillijk zou zijn het Ned. publiek in een dergelijken waan te brengen. Dat het economisch niet mogelijk is, dat in de brandstoffenbehoefte van ons land voor een belangrijk grooter deel door het Ned.

product kan worden voorzien, blijkt wel hieruit, dat men, om zoiets tot stand te brengen een soort regeeringsdwang voor de afnemers noodig heeft.

Een tegenspraak is ook ongetwijfeld in deze en de volgende alinea. Worden in de eerste alinea de regeeringsbemoedeningen dankbaar vermeld, de volgende begint met de opmerking, dat men nimmer regeeringstusschenkomst gevraagd zou hebben, indien de uitvoer niet belemmerd was geworden. De bedoelde regeeringsbemoedening dateert reeds van geruimen tijd her (zeker van vóór den tijd der buitenlandsche contingententeeringsmaatregelen), terwijl tot en met het jaar 1931 de uitvoer is gestegen. Klaarblijkelijk heeft men dus reeds veel eerder de tusschenkomst van de regeering ingeroepen dan men hier wil doen voorkomen.

Leest men het betoog van mijn geachten tegenstander zonder kennis van de cijfers, dan zou men licht in den waan komen, dat Nederland met buitenlandsche kolen wordt overstroomd, terwijl de Nederlandsche uitvoer door buitenlandsche maatregelen grootendeels zou zijn vernietigd. De cijfers kunnen den geachten lezer in deze weer op het rechte pad helpen, waarbij wij ons zullen beperken tot de verlopen maanden van het jaar 1932. In de maanden Jan./Oct. 1932 bedroeg de invoer van steenkolen in Nederland 5.232.752 ton, terwijl hij in de overeenkomstige periode van het jaar 1931 bedroeg 7.217.676 ten, zijnde dus een vermindering van 28 pCt. (Neemt men de waarde, dan krijgt men achtereenvolgens in 1000 gulden: 81.755 en 44.865, aldus gevende een vermindering van 43 pCt.). Dezelfde cijfers voor den uitvoer nemende vindt men een uitvoer van 2.820.455 ton in 1932 tegen 3.479.832 ton in 1931, derhalve een vermindering van 19 pCt. (Voor de waarde resp. 36.659 en 27.881, gevende een vermindering van 24 pCt.).

Deze cijfers stellen de beweringen van de Limburgsche mijnen wel in een zeer eigenaardig daglicht. Het blijkt nu, dat de Ned. uitvoer, die naar men het voorstelt aan alle kanten belaaigd en verdrukt wordt is achteruitgegaan met 19 pCt. (waarde 24 pCt.), terwijl de invoer in Nederland, waar de invoer van vreemde kolen geheel vrij is en welk land, als men het maar wil gelooven, het terrein is, waar iedereen zijn overschot à tout prix gaat plaatsen, met 28 pCt. is teruggelopen (waarde 43 pCt.). Terwijl dus de uitvoer naar het zoo beveiligde buitenland met 19 pCt. afneemt, daalt de invoer in het zoo algeheel vrije en hulpeloze Nederland met 28 pCt. Het is iedereen duidelijk, dat dit in geen enkel opzicht valt te rijmen met het betoog van de mijnen. Van tweeën één: of van de buitenlandsche contingententeering gaat niet die beveiligende kracht uit, ten opzichte van Nederland althans, waarvan men ons wil doen gelooven, of wel de

Nederlandsche regeeringstusschenkomst is reeds veel officieeler.

Natuurlijk hebben ook de Limburgsche mijnen hun verklaring voor den zoo sterk gedaalden invoer. Hij is het gevolg, zoo schrijft men, o.m. van het sterk verminderde verbruik. Nu rijzen bij mij twee vragen: 1. hoe komt het dan, dat de Ned. uitvoer naar het buitenland, waar men toch evenzeer met een sterk afgenomen verbruik te kampen heeft, in zooveel minder sterke mate is gedaald; 2. als het verbruik werkelijk zoo sterk gedaald is, als men het wil doen voorkomen, waarom verminderde dan de productie met slechts 2 pCt.? Het is mij onbegrijpelijk, hoe iemand, als de omstandigheden werkelijk zoo slecht waren als de mijnen willen doen gelooven, de verantwoordelijkheid zou durven dragen van een zoo groote productie bij een zoo zeer verminderd verbruik. De sterke vermindering van den Ned. invoer moet dan ook wel voor een belangrijk deel worden geschreven op rekening van een verdere verovering van de Ned. markt door de Ned. mijnindustrie. De hieronderstaande tabel geeft daaromtrent reeds een overzicht en toont ook de volkomen onjuistheid van de passage uit het betoog van mijn tegenstander: „Het buitenland... deed daardoor het gevaar ontstaan, dat ook op de binnenlandsche markt de Nederlandsche mijnen zich niet meer zouden kunnen handhaven.” De feiten toonen aan, dat de verdringing van de buitenlandsche mijnen steeds verderen voortgang maakt.

Een volgend punt, dat van critiek niet verschoond blijft, is de passage, waar ik de gevolgen van een mogelijke contingententeering aanroerde. Hetgeen hier gesteld wordt, blijkt in de practijk volkomen illusoir te zijn, o.a. door den betrekkelijk korten duur van de contracten. De Belgische contingententeering heeft hiervan een sprekend voorbeeld gegeven. Daar hebben zich de door mij aangegeven moeilijkheden op een markt, die onder precies dezelfde verhoudingen wat betreft contracten enz. verkeerde als de Nederlandsche, op uitgebreide schaal voorgedaan. Dat en waarom de Ned. mijnen juist zoo goed in hun goedkoope soorten zitten, hoop ik t.z.t. nog eens te mogen uiteenzetten.

De prijsgarantie herwint bij mij haar aantrekkelijkheid niet door de toelichting, dat zij niet de prijzen van den handel betreft. Waar de verbruiker, voorzover hij niet direct van de mijn koopt (of beschouwt men soms de vertegenwoordiger of het verkoopkantoor van de mijn ook als handelaar) juist daar mee te maken krijgt, kom ik tot de conclusie, dat de prijsgarantie voor den afnemer geen zekerheid biedt. Hetgeen ook trouwens vanzelf spreekt, want de mijnen hebben op eenigszins langen duur niet het minste belang bij contingententeering met handhaving van het huidige prijsniveau.

Jaar	Productie van Nederland in 1000 ton	Handelsoverzicht (in 1000 ton)								Steenkool besch. v. binnenl. verbruik	Eigen prod. in % v. h. v. h. verbruik	Totaal van den invoer in % v. h. v. h. verbruik
		Steenkolen		Cokes		Steenkoolbriketten		Bunker-kolen	Import(+) of exp. (-) overschot			
		import	export	import	export	import	export					
1926	8.843	10.061	3.376	282	960	394	152	4.749	+1.500	10.350	85	104
1927	9.488	8.822	2.958	278	1.145	370	84	3.449	+1.834	11.322	84	84
1928	10.920	8.760	3.924	301	1.133	334	77	3.333	+ 928	11.848	92	79
1929	11.581	9.618	3.621	371	1.940	327	105	3.066	+1.584	13.166	88	78
1930	12.211	9.113	3.900	289	2.080	331	194	2.824	+ 735	12.947	94	75
1931	12.901	8.501	4.093	316	2.217	399	464	2.500	— 58	12.842	100	72
Jan./Sept. '32	9.378	4.679	2.514	221	1.464	262	241	1.008	— 65	9.313	101	55

4) Met nadruk wordt er op gewezen, dat de cijfers in deze kolom opgenomen niet weergeven het pCt. buitenlandsche kolen in het Ned. verbruik, welk pCt. veel kleiner is. Omdat een belangrijk gedeelte van den buit. invoer niet in Nederland verbruikt wordt en dus feitelijk doorvoer is. (Dit spreekt bijzonder bij het cijfer voor het jaar 1926). De Jaarstatistiek van In-, Uit- en Doorvoer 1931 merkt t.d.z. op: „Om praktische redenen is t.a.v. bunker-kolen gebroken met den overigens voor de Ned. handelsstatistiek algemeen geldenden regel, dat de doorgevoerde partijen zoo veel mogelijk worden geveerd uit de cijferkolommen betreffende in- en uitvoer. Bij doorvoer van bunker-kolen bijv.

ten behoeve van een vreemd schip, wordt deze behandeling voor de statistiek opzettelijk gesplitst in een invoerhandeling (i.e. van steenkolen) en een uitvoerhandeling (i.e. van bunker-kolen). Eigenlijk zijn de cijfers van den invoer in het bovenstaande overzicht dus iets geflatteerd aangegeven en is dan ook het invoersaldo inderdaad iets kleiner. Volgens ambtelijke berichten en inlichtingen van andere zijde zijn de in Ned. gebunkerde kolen grootendeels buit. kolen. Dit is ook bevestigd door een onderzoek vanwege mijn bureau. Ingevolge de gegevens van de bovenstaande tabel (d.i. de kolom bunker-kolen) moet dus van het invoersaldo 1931 rond 2 miljoen ton worden afgetrokken.”

Gekomen aan de bestrijding van mijn tweede artikel, zal het iedereen direct duidelijk zijn, dat hetgeen in den aanhef van deze bestrijding wordt gezegd een gevolg van een misverstand moet zijn, waar uit de gewraakte passage dadelijk blijkt, dat hier niet zijn bedoeld de financiële uitkomsten van het bedrijf, maar de toestand van de bedrijvigheid, zoodat het gemaakte verwijt geheel ten onrechte is.

De arbeidersbelangen schijnen zeer door de mijnen gekoesterd te worden. Het daarover gegeven betoog is echter niet steekhoudend en ik vestig meer speciaal de aandacht op de passage, waarin men het wil doen voorkomen, alsof men in Limburg niet de productie uitbreidt naar gelang van de behoefte en dienovereenkomstig arbeiders aanstelt, maar dat men daar de productie uitbreidt ter wille van de arbeiders en dan daarvoor afzet gaat zoeken, hetgeen zeker geen algemeen gebruikelijke methode is.

Overigens maken ook hier de feiten de mededeelingen van de mijnen weinig aannemelijk. Hoewel sedert de maand Juli (basismaand van de hieronder gereproduceerde statistiek, terwijl 1 Aug. het tijdstip is, waarop de mededeelingen van Ir. J. Koster, vermeld in mijn artikel van 9 Nov., betrekking hebben) de productie weer met eenige procenten is toegenomen, is het aantal arbeiders sindsdien verder gedaald.

Gaarne wil ik toegeven, dat de delving van kolen een grooter loonbedrag geeft dan de behandeling daarvan in de haven, hetgeen door mij trouwens nimmer gesteld is. Maar ik protesteer, wanneer de schrijver het wil doen voorkomen alsof de toestand van de mijnwerkers jammerlijk is en zeer in het bijzonder, wanneer hij hieraan argumenten wil ontleenen voor steunmaatregelen. De toestand in de mijnindustrie is, vergeleken bij andere bedrijven zeer gunstig (zie onderstaand overzicht), zoodat hierop geen beroep voor steun kan worden gegrond, dan nadat men eerst de wenschen van alle andere branches heeft ingewilligd.

Overzicht van de werkloosheid in de maand Juli 1932.

	aantal leden	aantal werkl.	aantal dagen werkloosheid	aantal werkl. dagen in %	index-werkl. p. cijfer	
Diamantindustrie . . .	5.565	4.976	29.516	89,4	5,9	88,4
Drukkerijbedrijf . . .	21.429	3.097	18.712	14,5	5,9	14,1
Bouwbedrijven . . .	92.863	32.954	181.258	35,5	5,5	32,5
Houtbewerking . . .	18.246	6.502	36.916	35,6	5,7	33,7
Kleedingindustrie . . .	9.083	1.690	7.889	18,6	4,7	14,5
Lederindustrie . . .	5.171	1.211	5.020	23,4	4,1	16,2
Steenkolmijnen . . .	18.626	5.399	7.491	29,-	1,4	6,7
Metaalind. scheep . . .	84.611	33.096	178.391	39,1	5,4	35,1
Textielnijverheid . . .	42.605	17.796	81.049	41,7	4,6	31,7
Voeding- en gen.mb. . .	32.429	6.200	28.796	19,1	4,6	14,8
Visscherij . . .	3.620	894	5.196	24,7	5,8	23,9
Handelsreizigers . . .	5.221	59	342	1,1	5,8	1,1
Verkeerswezen . . .	74.524	19.622	101.490	26,3	5,2	22,7
Hand. en kantoorb. . .	41.633	3.821	22.646	9,2	5,9	9,1
Toonkunstenaars . . .	1.254	275	1.595	21,9	5,8	21,2
Overige bedrijfg. . .	61.116	15.980	81.979	26,1	5,1	22,4
Totaal . . .	517.996	153.561	787.747	29,6	5,1	25,3

Terwijl het indexcijfer voor de werkloosheid voor het algemeen 25 pCt. is, bedraagt het voor de mijnen nog geen 7 en is het laagste (de handelsreizigers buiten beschouwing gelaten) van alle bedrijven. Ik meen niets te veel gezegd te hebben, toen ik opmerkte, dat de toestand in het mijnbedrijf relatief nog zeer gunstig was. Of moet ik soms aannemen, dat een werkloze of door verzuimdiensten getroffen mijnwerker er veel slechter aan toe is, dan een in dezelfde omstandigheden verkeerende arbeider in een der andere bedrijfspgroepen, waar de werkloosheid nog veel grooter is. Dat is toch waarlijk wat te veel gevegd. Het lijkt mij alsof het arbeidersbelang hier geëxploiteerd wordt om de meening van de massa te beïnvloeden.

Maar reeds richt de aanval zich op een nieuw punt. De Ned. mijnindustrie heeft geen gebruik gemaakt van de productiebeperking elders, zoo wordt mij tegengeworpen „en in het bijzonder is onwaar dat haar uitvoer naar Frankrijk zou zijn toegenomen op een tijdstip dat dit land reeds zijn eigen productie beperkte.”

Ook hier kunnen de cijfers weer nuttige diensten bewijzen. De productie van Frankrijk was, blijkens de

door mij in mijn artikel van 9 Nov. verwerkte statistieken van 1926 tot 1930 ongeveer constant (de grootste schommeling was pl.m. 5 pCt.), om in 1931 scherp te dalen. De Ned. uitvoer naar Frankrijk wordt hieronder gereproduceerd en ik geloof, dat deze cijfers voor zichzelf spreken. Van iedere soort is de uitvoer in deze jaren meer dan verdubbeld.

	Nederlandsche uitvoer naar Frankrijk (x 1000 KG.).		
	steenkolen	cokes	steenkoolbriketten
1926	613.441	387.051	39.462
1927	633.912	527.665	41.381
1928	834.437	612.361	33.196
1929	784.500	1.147.074	48.645
1930	1.281.475	1.120.489	96.692
1931	1.341.107	858.810	143.882
Jan./Oct. 1932	973.972	343.135	65.788

De onjuistheid van de mededeeling der mijnen wordt ook hier weer duidelijk bewezen. In het jaar 1931, toen de Fransche productie scherp daalde, steeg de uitvoer van Nederland naar Frankrijk wat betreft steenkolen met 5 pCt., voor steenkoolbriketten met ongeveer 50 pCt. En men dient daarbij te bedenken, dat deze cijfers in werkelijkheid zwaarder wegen, omdat tezelfder tijd het verbruik scherp daalde.

De volgende aanval richt zich op het doel der contingentteering. Ook hier kan de geachte criticus er niet in slagen zijn beschuldiging aannemelijk te maken. Het bedoelde adres der K. v. K. & F. te Heerlen, die haar informaties uit de eerste hand heeft, laat geen twijfel open of de contingentteering moet de baan openen voor productie-uitbreiding, hetgeen ook volkomen begrijpelijk is, terwijl de door de mijnen aangevoerde reden, nl. het gevaar van de binnenlandsche markt, zooals ik reeds eerder aantoonde, een fictie is.

De volgende alinea draagt een zuiver protectionistisch karakter, waaraan de alom bekende maatstaf kan worden aangelegd. Het verheugt mij, dat ten minste wat betreft de buitenlandsche politiek het gelijk aan mijn zijde is. Het kon ook moeilijk anders. Dit rustige intermezzo wordt echter slechts gebruikt om den aanval te heropenen op mijn beschouwingen over de binnenlandsche prijspolitiek. Het hier betoogde kan den toets der juistheid niet doorstaan. Het is algemeen bekend, dat aan de lichamen, die gedwongen Ned. kolen koopen, beduidend hogere prijzen worden berekend dan aan de vrije afnemers, waar men de order slechts door onderbieding van buitenlandsche prijzen kan krijgen. Ware het niet, dat ik vreesde te lang te worden, zou ik dit gaarne met voorbeelden toelichten.

De rest van het betoog van mijn opponent heeft geen zakelijke waarde. Slechts twee opmerkingen.

1o. Men schrijft, dat de handel geen reden tot klagen heeft over de relaties met de Limburgsche mijnen. Klaarblijkelijk is de schrijver dan wel zeer slecht ingelicht; indien hij zich eens de moeite wil getroosten de verslagen van het 25ste bondsjaar van den Bond van Ned. Handelaren in Brandstoffen door te lezen, indien hij niet langs anderen weg de bedoelde inlichtingen kan krijgen, hetgeen waarlijk niet moeilijk is, dan kan hij daaruit vernemen, hoezeer de handelaren sympathiseeren met de houding der Staats- en O.N.-mijnen (blz. 22—31). Op de algemeene vergadering van bovengenoemden bond op 22 Maart 1932 werd een motie aangenomen, waarin o.a. voorkomt: „gehoord de mededeelingen van het Bestuur inzake besprekingen door een commissie uit zijn midden met de Directie van het Verkoopkantoor der Staatsmijnen gevoerd; spreekt hare diepe verontwaardiging uit over de behandeling in verband met die besprekingen. Het Bestuur aangedaan;”. Het ontkennen van het bestaan der moeilijkheden (over de schuldkwestie heb ik mij niet uitgelaten en dat wensch ik ook nu niet te doen) lijkt mij dan ook moeilijk vol te houden.

2o. T.a.v. de verwijten mij gemaakt over mijn weinig nationale houding, stel ik er prijs op te verklaren, dat ik zeer nationaal voel. Maar ik wijs de nationale gedachte (of een beroep daarop) af, wanneer zij door

iemand geëxploiteerd wordt, die slechts nationaal handelt als het in zijn kraam te pas komt. Want het is volkomen juist, wat in het jongste nummer van de Rijkseenheid werd geschreven: „Het nationale is schoon en verheffend, wanneer het den spoorslag vormt voor daden van offer en toewijding. Het nationale verlaagt, wanneer het de dekking is voor eigen- en partijbelang.”

Dr. A. DE GRAAFF.

DE VESTIGING VAN EEN ALUMINIUMINDUSTRIE IN NEDERLAND.

Eenige weken geleden heeft Dr. A. Marcus in ons blad eenige beschouwingen aan dit onderwerp gewijd en er bij deze gelegenheid op gewezen, dat de Mellon Trust in 1924 een toezegging had gedaan om binnen uiterlijk tien jaren in Nederland een aluminiumfabriek met een capaciteit van 10.000 ton per jaar op te richten en den bouw te financieren. Naar aanleiding van deze passage vestigde de heer J. C. Mollema, commissaris der Surinaamsche Bauxite Maatschappij, onze aandacht er op, dat een dergelijke overeenkomst nimmer is gesloten.

De bauxietwinning in Suriname aldus de heer Mollema, berust uiteindelijk op de overeenkomst van 28 October 1929 (resolutie No. 3910) tusschen het gouvernement van Suriname en de Surinaamsche Bauxite Maatschappij (dochterlichaam der Aluminium Company of America) gesloten en krachtens deze overeenkomst wordt sinds jaar en dag geregeld bauxiet gedolven en naar U.S.A. verscheept.

In vroeger jaren is wel onderzocht, of een waterkracht op de grens van Fransch Guyana benut kon worden om eerlang in Suriname een aluminiumindustrie te vestigen, doch dit plan is afgestuit op onoverkomelijke moeilijkheden.

De bewering van Dr. Marcus heeft ons reeds bij ontvangst van zijn artikel aanleiding gegeven tot het vragen van een nadere verklaring. Dr. Marcus deelde ons toen mede, dat zijn bewering op zeer betrouwbare informaties berustte. Op ons verzoek om een antwoord op de beschouwingen van den heer Mollema, bericht Dr. M. ons thans, dat het mogelijk is, dat de plannen, welke destijds over de oprichting van een aluminiumfabriek op de grens van Nederlandsch en Fransch Guyana zijn gemaakt, verwisseld zijn geworden met de nieuwe plannen inzake een aluminiumindustrie in ons land. Na de mededeelingen van den heer Mollema achten wij dit niet alleen mogelijk maar ook zeker. Dr. M. heeft echter niet nagelaten zijn spijt te betuigen over de verkeerde inlichtingen.

Het onderzoek naar de oprichting van een aluminiumindustrie hier te lande berust volgens door ons van andere zijde ontvangen inlichtingen inderdaad op een reële basis. Bij de oprichting van een dergelijke industrie, spelen de kosten van bereiding, waarbij dan weer de elektrische energie een der belangrijkste factoren vormt, verreweg de voornaamste rol. Dit moge hieruit blijken, dat uit 4 ton bauxiet, (waarde ongeveer f 60) één ton aluminium wordt vervaardigd, waarvan de waarde ongeveer f 1.000 bedraagt. Daarom zijn de aluminiumfabrieken ook daar gevestigd, waar een goedkope energie te verkrijgen is, o.a. in Noorwegen, Zwitserland en in de Ver. Staten bij de groote meren. De belangrijke vraag, waarover het onderzoek thans gaande is, is deze, of men in Limburg eerlang zulke goedkope energie kan leveren, dat een aluminiumindustrie in ons land op de wereldmarkt zou kunnen mededingen.

De plannen, welke voor de ontginning van bauxiet in Ned.-Indië in voorbereiding zijn, staan met de oprichting van een aluminiumindustrie hier te lande niet in direct verband. Het natuurlijke afzetgebied voor bauxiet uit Ned.-Indië vormt het Oosten. Het is begrijpelijk dat de Japanners zich hiervoor interesseren; daar dit de oprichting van een aluminiumindustrie in Japan mogelijk kan maken.

AANTEKENINGEN.

De wereldproductie van granen.

Het Internationaal Landbouw-Instituut te Rome heeft nieuwe gegevens gepubliceerd betreffende den wereldoogst van enkele soorten graan in 1932. Door verbetering van sommige schattingen wordt de wereldtarwe-oogst (met uitzondering van Rusland, China, Turkije enz.) 11 miljoen quintalen lager berekend dan de vorige opgave. Zij bedraagt thans:

Wereldproductie van tarwe ¹⁾ (in miljoenen quintalen)		1932	1931	1930	1929	1928	1927	1926
Europa	412	390	371	395	384	347	331
Noord-Amerika	.. 313 ²⁾	336	351	307	406	373	340	
Zuid-Amerika	...	75	73	74	60	109	92	74
Azië ¹⁾	108	111	124	104	93	107	104
Afrika	35	36	32	37	32	32	30
Australië	56	53	60	37	46	35	46
Totaal	999	999	1.012	940	1.070	986	925
Sovjet-Unie	—	—	269	189	220	217	249

¹⁾ Behalve China, Perzië, Turkije en Irak.

²⁾ Totaal verkregen door rekening te houden met de verlaagde schatting van ongeveer 5 miljoen quintalen van de Canadeesche productie.

Volgens een Engelsche statistiek zal het exportoverschot van tarwe in de loopende campagne 35 miljoen ton bedragen, hetgeen 2 miljoen ton minder is dan in 1931/32. Daarbij moet men niet uit het oog verliezen, dat de invoer door allerlei protectionistische maatregelen nog verder zal afnemen. Men heeft berekend, dat de importlanden in het gunstigste geval 17.5 miljoen ton zullen opnemen tegen 20 miljoen ton verleden jaar.

Het behoeft geen betoog, dat met het oog op de groote hoeveelheden tarwe, de prijsontwikkeling in de laatste weken zeer ongunstig is geweest. Men kan zich hiervan gemakkelijk overtuigen door een blik te slaan in de prijsstatistiek in dit weekblad.

Mede in verband met de lage noteringen op de vrachtenmarkt, wordt de concurrentie van overzeesch graan in de Europeesche landen steeds grooter. Volgens de Berliner-Handels Gesellschaft kost het transport van een ton tarwe uit Vancouver door het Panamakanaal, het Armelkanaal, de Rijn op tot Mannheim slechts R.M. 22.—, de spoorvracht voor dezelfde ton tarwe van Budapest naar Berlijn bedraagt echter R.M. 55.

Voor rogge omvatten de beschikbare statistieken bijna alle landen van het Noordelijk halfmond met uitzondering van Rusland. De oogst van het Zuidelijk halfmond is te verwaarlozen, daar deze slechts 2 à 3 miljoen quintalen bedraagt.

Wereldproductie van rogge (in miljoenen quintalen).		1932	1931	1930	1929	1927	1925
Landen:							
Europa (23 landen)	238	195	232	236	204	240
Noord-Amerika (2 landen)	..	13	10	17	12	17	13
Totaal	251	205	249	248	221	253

Wat gerst betreft, beschikt men thans over oogstschattingen van de belangrijkste landen van het Noordelijk halfmond, met uitzondering van Rusland, Indië, Turkije en Denemarken.

Wereldproductie van gerst (in miljoenen quintalen).		1932	1931	1930	1929	1927	1925
Landen:							
Europa (25 landen)	162	138	153	167	133	136
Noord-Amerika (2 landen)	..	86	58	96	83	74	61
Azië (3 landen)	29	29	29	31	29	30
Afrika (5 landen)	21	23	20	24	20	24
Totaal	298	248	298	305	256	251

De onderstaande tabel bevat de gegevens van alle landen van het Noordelijk halfmond met uitzondering van Rusland.

Wereldproductie van haver (in miljoenen quintalen).		1932	1931	1930	1929	1927	1925
Landen:							
Europa (24 landen)	244	223	222	271	229	222
Noord-Amerika (2 landen)	..	245	212	251	206	226	267
Azië en Afrika (4 landen)	2	2	3	3	2	3
Totaal	491	437	476	480	457	492

Bescherming van de metaalproductie in de wereld.

De herhaalde mislukking van de pogingen, om in de koperindustrie tot een gemeenschappelijk samengaan van producenten te geraken, is zeker niet in het minst toe te schrijven aan de bijzondere bescherming, welke de belangrijkste producenten genieten. Met dezen factor moet niet alleen bij de koperindustrie, maar ook bij enkele andere metaalindustrieën rekening worden gehouden.

Op grond van een uitgebreid onderzoek, dat de Metallgesellschaft A. G. naar het verband tusschen bescherming en metaalproductie in de wereld heeft ingesteld¹⁾, kon worden geconstateerd, dat de politiek tot bescherming van de bij de productie van ruwe metalen betrokken landen, inzonderheid voor de metalen zink, lood en aluminium in het verleden van groote beteekenis was. Doch ook voor koper zullen de beschermende rechten in de toekomst een groote rol spelen, nadat de Ver. Staten in Juni van dit jaar een invoerrecht op koper hebben gelegd, hetwelk ongetwijfeld ook handelspolitieke maatregelen van andere staten tengevolge zal hebben. Wij kunnen in dit verband wijzen op de preferentie, welke het koper uit den Congo bij invoer in Frankrijk geniet.

In het kort is het resultaat van het onderzoek, dat op basis van de productie van 1931 en van den stand van de invoerrechten op metalen per Juli jl. is ingesteld, dat 77 pCt. van de aluminiumproductie, rond 76 pCt. van de loodproductie, rond 75 pCt. van de zinkproductie en rond 61 pCt. van de koperproductie der wereld door invoerrechten worden beschermd. Van deze door invoerrechten beschermde productie komt voor rekening van den afzet in het eigen door invoerrechten beschermde land: bij aluminium rond 76 pCt., bij koper rond 71 pCt., bij zink rond 63 pCt. en bij lood rond 49 pCt. Indien men aluminium, dat op vrij groote schaal bescherming geniet, uitsluit, dan neemt Duitschland onder de weinige, niet door invoerrechten beschermde, productielanden van ruwe metalen een voorname plaats in.

In de volgende tabel hebben wij de door rechten beschermde en de onbeschermde productie van ruwe metalen volgens de volgende gezichtspunten ingedeeld: naar de autarkische landen, d.w.z. die landen, waarbij het verbruik en de productie van ruw metaal ongeveer in evenwicht zijn, naar landen, die een deel van het ruwe metaal moeten invoeren en voorts naar landen met een overschot aan ruwe metalen:

Bescherming van de ruwe metaalproductie in de wereld.	Aluminium			
	Zink	Lood	Koper	Aluminium
	in % van de totale productie v. d. „Hütten" op basis v. h. jaar 1931.			
Beschermde autarkische landen ..	28,0	—	6,0	20,0
Invoerlanden:				
Door rechten beschermd	14,5	6,5	2,0	6,5
Onbeschermd	4,0	7,0	7,0	—
Landen met productie-overschot:				
Door rechten beschermd	32,5	69,5	53,0	50,5
Onbeschermd	21,0	17,0	32,0	23,0
Totaal:				
Door rechten beschermd	75,0	76,0	61,0	77,0
Onbeschermd	25,0	24,0	39,0	23,0

Deze tabel toont, dat, naar de gebieden beschouwd, de landen met een productie-overschot meer bescherming genieten dan de overige productiegebieden. Dit is in zoverre van groote beteekenis, dat de weinige, niet door invoerrechten beschermde, productiegebieden ook bij hun afzet op de binnenlandsche markt met den uitvoer uit door rechten beschermde landen met een surplus-productie moeten concurreren. Al moeten deze door rechten beschermde landen met een productie-overschot ook een deel van hun productie tot wereldmarktprijzen uitvoeren, toch hebben zij voor een gedeelte van hun productie, dat vaak zeer aan-

zienlijk is, een door middel van invoerrechten gewaarborgden afzet in het eigen tolgebied.

Het geheel is echter niet uitsluitend een kwestie van afzet, doch ook van opbrengsten. De producenten in door rechten beschermde landen zijn niet alleen zeker van een afzet op de binnenlandsche markt, doch de bescherming verzekert dezen producenten bij den afzet in het binnenland tevens hoogere prijzen dan op de wereldmarkt, die vaak zeer belangrijk zijn. Voor zoverre over deze binnenlandsche prijzen gegevens beschikbaar zijn, hebben wij dit in de volgende tabel in verband gebracht met de Londensche metaalnoteringen (op basis van goudponden).

Hooger dan de Londensche wereldmarktprijs waren midden Juni 1932 de binnenlandsche prijzen voor lood en zink in de navolgende landen, waarbij als basis (= 100) voor lood goud-Pond 7 per long ton en voor zink goud-Pond 8,5 per long ton werd aangenomen.

Binnenlandsche prijzen in % v. d. noteringen te Londen.	Lood %	Zink %
Ver. Staten	172	125
Canada	159 ¹⁾	158 ¹⁾
Italië	150	175
Polen	140	182
Tsjecho-Slowakije	115	118
Japan	110—115	160
Frankrijk	112	113
Engeland	108—109	108—109
Spanje	—	140

¹⁾ Jaargemiddelde 1931.

Uit deze tabel blijkt, in welke aanzienlijke mate de door rechten beschermde productiegebieden bij lood en zink met hoogere prijzen bij afzet in het binnenland kunnen rekenen. Dat zodoende bij de door rechten beschermde gebieden met een productie-overschot ook de gemiddelde prijzen ten deele aanzienlijk hooger zijn dan de wereldmarktprijzen, spreekt vanzelf. Deze productiegebieden genieten een niet te onderschatten bescherming vergeleken met de prijsontwikkeling op de wereldmarkt, die door de beschermingspolitiek steeds kleiner wordt, terwijl de weinige, niet door rechten beschermde, productiegebieden met een aanzienlijk verbruik van ruwe metalen — waaronder Duitschland mede een eerste plaats inneemt — de nog vrije wereldmarkt vormen en zodoende aan de gevolgen van de huidige depressie in volen omvang zijn overgeleverd.

Het onderzoek van de Metallgesellschaft toont in elk geval, in welke verschillende mate de individueele productiegebieden van ruwe metaal door handelspolitieke maatregelen aan de gevolgen van de prijsafbrokkeling op de metaalmarkten zijn blootgesteld; zulks verklaart ook — ten minste ten deele — weshalve de producenten in bepaalde landen nog steeds kunnen concurreren, terwijl in andere landen, zooals b.v. in Duitschland, bij koper, lood en zink de noodtoestand van de ruwe metaalproductie reeds een niveau heeft bereikt, waarop een voortbestaan der bedrijven nog slechts door onmiddellijk ingrijpen van de Overheid mogelijk is.

Een andere factor van beteekenis in dit verband is de depreciatie van verschillende valuta's in landen, die inzonderheid van groote beteekenis voor de lood- en zinkproductie zijn, zooals b.v. Australië, Indië, Engeland en de Scandinavische landen. Ook hier leidde het bekende verband tusschen de depreciatie van de valuta, verkoopprijzen en productiekosten tot een eenzijdige verbetering van de rentabiliteit en een versterking van de concurrentiemogelijkheden, in de eerste plaats bij den uitvoer.

Als uitvloeisel van deze beide omstandigheden — invoerrechten op metaal en valutadepreciatie. — zijn de toestanden in de metaalindustrie in de beschermde landen, relatief gesproken, nog bevredigend, hoewel ook hier van een rentabiliteit van de industrie over het algemeen geen sprake is.

¹⁾ Zie Statistische Zusammenstellungen 1932, blz. IX.

De beurs in de afgelopen maanden.

In een „Aanteekening” in het nummer van 7 Sept. jl. wezen wij erop, dat de beurs in het begin van September wel wat al te gunstige perspectieven verdisconteerde. Achteraf blijkt, dat in die week inderdaad de hoogste beurskoersen werden bereikt en dat het sedertdien, met een enkele kleine onderbreking, weer bergafwaarts is gegaan. Het is echter een verheugend verschijnsel, dat het indexcijfer van aandelen nog aanmerkelijk boven dat van de periode April tot Augustaat (zie onderstaande tabel). Ondanks het feit, dat de prijzen van grondstoffen en granen in de laatste maanden voortdurend zijn gedaald, heeft de beurs blijk gegeven van een tamelijk groote weerstandskracht. Koersafbraken, zoals aan het einde van het vorige jaar op groote schaal plaats vonden, zijn thans achterwege gebleven.

Het is mogelijk, dat in den loop van deze maand de beurs nog iets verder zal doorzakken, hetgeen in de laatste jaren een normaal verschijnsel is geweest. Men zou hier kunnen spreken van een soort seizoensverschijnsel op de aandelenmarkt, welke zonder twijfel in verband staat met gedwongen liquidaties voor balansdoeleinden aan het einde van het jaar. Hierbij komt thans nog de onzekerheid over de betalingen van oorlogsschulden aan de Ver. Staten, waardoor het Pond Sterling aan heftige fluctuaties is blootgesteld, hetgeen via de goederenmarkten weer een ongunstigen invloed op de effectenmarkten uitoefent.

De betrekkelijk rustige daling van de aandelenkoersen in de laatste maanden is voor een aanzienlijk

deel een gevolg van de langzame verbetering in de industrie, welke in verschillende landen is waar te nemen. Volgens de jongste prognose van het Institut für Konjunkturforschung beteekent de opleving in de industriële productie weliswaar nog niet het begin van een nieuwen „Konjunkturaufschwung”, maar wel kan de „Abschwung” als beëindigd beschouwd worden. Een nieuwe conjuncturele opwaartsbeweging heeft zich echter nog in geen enkel land doorgezet.

Intusschen is het zeker een bevredigend verschijnsel, dat de index van de industriële wereldproductie (1928 = 100; normale seizoensschommelingen uitgeschakeld) van 66.6 in Juni, tot dusverre de laagste stand sedert 1919, tot 70.7 in September is gestegen. In de Vereenigde Staten is volgens Col. Ayres van de Cleveland Trust Co. de stijging van de productie van Augustus op September groter geweest dan in eenige voorafgaande maand gedurende de laatste 143 jaar. Dit vormt tevens een bewijs voor het feit, dat de prijsstijging van grondstoffen in Augustus inderdaad een reëlen achtergrond had en niet alleen aan speculatieve invloeden was toe te schrijven.

Het behoeft geen nader betoog, dat deze ontwikkeling aan de beurs een krachtigen steun heeft gegeven. Dit blijkt ook uit het feit, dat ondanks de prijsdaling, het aantal baisse-transacties aan de New-Yorksche beurs in November niet noemenswaard is toegenomen, hetgeen er toch zonder twijfel op wijst, dat de algemeene vooruitzichten in het bedrijfsleven niet ongunstig worden beoordeeld.

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. 1)

	Banken	Electriciteit	Handels-ondern.	Industrie	Kunstzijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheepvaart	Suiker	Tabak	Thee
Gemiddelde 1909	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
„ 1930	149.4	257.7	125.6	264.9	87.4	177.2	371.1	110.7	32.6	292.9	361.3	357.2
„ 1931	118.1	211.8	93.4	167.7	64.5	144.5	209.8	51.8	49.6	181.9	241.6	251.4
Januari 1931	137.2	220.4	110.9	199.-	57.4	149.1	290.7	75.8	63.5	223.8	274.-	280.5
Februari „	140.7	239.9	117.5	217.5	69.7	167.5	307.3	80.2	65.6	238.4	307.8	292.1
Maart „	143.-	248.6	124.3	223.2	78.9	176.7	288.3	81.4	63.9	243.3	306.2	290.7
April „	139.4	238.4	113.5	207.3	84.4	172.4	253.9	58.5	57.5	219.5	299.8	283.4
Mei „	132.7	222.5	95.1	178.8	76.2	159.6	220.-	50.5	54.3	190.9	275.9	251.-
Juni „	127.5	217.5	89.-	165.1	68.7	150.8	208.6	48.4	53.1	191.3	262.4	249.7
Juli „	126.4	228.8	100.2	168.8	70.6	163.6	218.2	58.5	55.8	208.9	254.2	262.9
Augustus „	113.2	210.9	88.2	151.2	65.-	147.6	194.7	44.4	48.-	178.4	218.4	247.-
September „	95.3	190.1	73.6	126.1	60.9	118.9	147.9	31.7	37.3	134.-	168.7	220.1
October „	89.1	181.3	71.7	125.3	49.2	107.8	140.7	32.6	34.7	122.1	174.7	222.2
November „	93.2	184.2	75.4	135.4	48.9	120.1	133.6	32.9	34.9	125.9	196.3	237.2
December „	79.-	158.4	61.5	114.2	44.2	99.5	113.1	26.3	26.7	106.5	161.3	179.7
Januari 1932	80.5	174.4	63.5	124.-	43.5	107.4	118.9	28.2	27.4	108.-	173.7	181.4
Februari „	82.8	173.-	65.8	123.2	42.4	110.1	139.2	28.2	27.7	108.7	179.6	178.1
Maart „	81.3	184.7	69.-	122.9	41.7	110.9	149.3	24.2	27.-	112.7	176.3	182.2
April „	69.8	166.7	58.8	102.1	34.3	92.4	118.3	13.7	20.1	96.6	111.-	154.-
Mei „	65.-	163.9	52.5	93.5	33.5	86.8	117.8	14.2	19.1	84.5	101.9	157.3
Juni „	59.4	156.1	51.2	88.5	32.3	83.9	118.1	14.1	17.3	87.6	94.7	154.3
Juli „	68.3	167.1	63.7	106.1	34.1	92.2	129.1	22.5	21.-	105.6	120.1	175.6
Augustus „	79.8	183.5	71.5	126.2	33.2	104.9	153.5	35.1	26.4	118.-	138.4	200.5
September „	86.-	194.5	78.1	133.4	43.6	123.7	166.4	42.4	31.1	128.8	151.3	201.6
October „	83.7	189.3	77.5	127.1	39.4	120.4	147.-	34.-	28.5	118.7	135.8	187.6
November „	81.1	193.1	77.2	124.1	38.2	121.4	145.1	34.7	27.-	111.7	136.8	180.3

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer. 4 Januari 1932 f 1.942.518.500 = 100.

4 Januari	100.-	2 Maart	113.7	4 Mei	92.9	6 Juli	97.-	1 Sept.	120.6	2 Novemb.	113.2
13 „	106.9	9 „	118.6	11 „	93.4	13 „	97.-	7 „	127.4	9 „	116.6
20 „	107.4	16 „	113.5	18 „	92.4	20 „	98.1	14 „	120.5	16 „	115.5
27 „	105.9	23 „	105.8	25 „	90.1	27 „	102.6	21 „	120.7	23 „	114.5
3 Febr.	109.7	30 „	103.9	1 Juni	86.4	3 Augustus	107.4	28 „	121.6	30 „	111.3
10 „	105.7	6 April	98.3	8 „	83.9	10 „	110.9	5 October	120.2		
17 „	110.9	13 „	95.9	15 „	88.1	17 „	113.6	12 „	116.9		
24 „	111.-	20 „	95.1	22 „	90.5	24 „	115.7	19 „	115.9		
		27 „	90.-	29 „	89.6			26 „	112.6		

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUIN-KOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Oct. 1932	Jan./Oct. 1932	Jan./Oct. 1931
Prod. Steenkolen in tonnen	1108.322 ¹⁾	10.487.582	10.748.065
Aantal normale werkdagen	26 ²⁾	245	255

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	17.712 ³⁾	116.977	130.297
Netto-productie in tonnen	17.712 ³⁾	116.977	130.297
Aantal normale werkdagen	26	253	254

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:	4.550	50.524	46.564
Geraff. zout (ton)	4.550	50.524	46.564
Industriezout (,,)			
Afvalzout (,,)			
Aantal normale werkdagen	26	257	258

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Nov. 1932	{ 10.972 ⁴⁾ 24.438 ⁶⁾	88	203
1 Nov. 1931	{ 11.259 ⁴⁾ 26.881 ⁶⁾	79	239

1) 160.988 ton cokes en 97.060 ton steenkoolbriketten. 2) Staatsmijn Wilhelmina en Domaniale Mijn, 25 Staatsmijnen Emma, Hendrik en Maurits, mijn Julia, Oranje-Nassau mijn I en II en mijn Willem Sophia, 23 mijn Laura, 21 Oranje-Nassau mijn III en 20 Oranje-Nassau mijn IV. 3) 12.936 ton ruwe bruinkool, 4.776 ton bruinkoolbriketten. 4) bovengronds. 5) incl. 2.069 arbeiders der nevenbedrijven. 6) ondergronds. 7) incl. 1.563 arbeiders der nevenbedrijven.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN. GELDKOERSEN. OPEN MARKT.

	1932				1931	1930	1914
	3 Dec.	28 Nov./3 Dec.	21/26 Nov.	14-19 Nov.	30 Nov./5 Dec.	1/6 Dec.	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	1/4-1/2	1/4-1/2	1/4-1/2	1/4-1/2	7/8-1 1/8	1 1/16-1/4	3 1/8-3 1/16
Prolong.	1	1	1	1	1-1/2	1 1/4-3/4	2 1/4-3/4
Londen							
Daggeld	1 1/2-1	1 1/2-1	1 1/2-1	1 1/4-1	3-5 1/2	1-2	1 3/4-2
Partic. disc.	15/16	15/16-1 1/4	7/8-1 1/4	19/16-15/16	5 1/16-6	2 1/8-7/32	4 1/4-3/4
Berlijn							
Daggeld	4 5/8-5 5/8	4 1/8-5 5/8	4 1/8-5 1/4	4 1/8-5 1/4	8 1/2-11	5 1/4-7 1/2	—
Maandgeld	4 1/2-5 1/2	4 1/2-5 1/2	4 1/2-5 1/2	4 1/2-5 1/2	8-11	—	—
Part. disc.	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	8	4 7/8	2 1/8-1/2
Waren-wissel.	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	8	5 1/4-3/8	—
New York							
Daggeld	1-1/4	1-1/4	1-1/4	1-1/4	1 1/2-2 1/4	2-1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3/8	3/8	3/8	1/8	1 1/2	2	—

1) Koers van 2 Dec. en daaraan vooraangaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
20 Nov. 1932	2.487 7/8	7.84 1/2	59.07	9.72 1/4	34.45 1/2	99 3/4
30 „ 1932	2.487 7/8	7.97	59.13	9.72 3/4	34.40	99 3/4
1 Dec. 1932	2.487 7/8	8.02 1/2	59.14	9.73	34.46	99 3/4
2 „ 1932	2.487 7/8	8.02 1/2	59.16	9.72 1/2	34.45	99 3/4
3 „ 1932	2.487 7/8	7.92 1/2	59.16	9.72 3/4	34.46	99 3/4
5 „ 1932	2.487 7/8	7.91 1/2	59.14	9.72 1/4	34.45	99 3/4
Laagste d.w.1)	2.487 0	7.81	59.05	9.71 1/4	34.40	99 1/4
Hoogste d.w.1)	2.489 2 1/2	8.09	59.17 1/2	9.74	34.50	99 3/4
28 Nov. 1932	2.487 7/8	7.93 1/2	59.12 1/2	9.73 1/2	34.45 1/2	99 3/4
21 Nov. 1932	2.49 1/10	8.16	59.17 1/2	9.75 1/2	34.51	99 3/4
Muntpariteit	2.487 8	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
29 Nov. 1932	47.83	—	7.37	1.48	12.67	20.32 1/2
30 „ 1932	47.85	—	7.38	1.48	12.63	20.27 1/2
1 Dec. 1932	47.85	—	7.37	1.48	12.65	20.32 1/2
2 „ 1932	47.85	—	7.37	1.48	12.61	20.29
3 „ 1932	47.84 1/2	—	7.37	1.48	—	—
5 „ 1932	47.84 1/2	—	7.37	1.48	12.60 1/2	20.27 1/2
Laagste d.w.1)	47.80	—	7.34	1.42 1/2	12.55	20.20
Hoogste d.w.1)	47.90	35.25	7.40	1.52 1/2	12.75	20.50
28 Nov. 1932	47.85	—	7.38	1.48	12.70	20.30
21 Nov. 1932	47.90	—	7.38	1.47 1/2	12.75	20.36
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
29 Nov. 1932	43.20	41.20	40.80	3.47 1/2	65	2.10
30 „ 1932	43.40	41.60	41.10	3.47 1/2	65	2.10
1 Dec. 1932	43.70	41.80	41.10	3.47 1/2	65	2.11 1/2
2 „ 1932	44.—	42.—	41.10	3.47 1/2	65	2.13 1/2
3 „ 1932	43.70	41.60	41.10	3.48	65	2.11
5 „ 1932	43.50	41.35	40.90	3.47 1/2	—	2.11
Laagste d.w.1)	42.80	40.70	40.40	3.40	—	2.08
Hoogste d.w.1)	44.10	42.10	41.40	3.65	65	2.15
28 Nov. 1932	43.25	41.80	40.90	3.47 1/2	65	2.10
21 Nov. 1932	43.40	42.50	41.60	3.57 1/2	65	2.16 1/2
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.487 8

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. Laatste bekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 Dec. 1932 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank- disconto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10 8	8.02 1/2	2
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.4	4
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.73	2 1/2
Brussel *)	100 Belga	34.59	34.46	3 1/2
Luxemburg	100 Franc	—	6.89	—
Zürich *)	100 „	48.—	47.85	2
Praag	100 Kronen	—	7.37 1/2	4 1/2
Weenen *)	100 Schilling	35.—	35.10	6
Buedapest	100 Pengö	43.51	43.50	4 1/2
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.47 1/2	7
Sofia	100 Leva	1.79 7	1.85	8 1/2
Belgrado	100 Dinar	4.379	3.60	7 1/2
Istanbul	Turksch £	10.93	1.17 1/2	—
Athene	100 Drachme	3.23	1.45	10
Milaan	100 Lira	13.09	12.65	5
Madrid	100 Peseta	48.—	20.32 1/2	6 1/2
Lissabon	Escudo	2.88 1/2	0.07 1/2	6 1/2
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	41.80	3 1/2
Oslo *)	100 „	66.67	41.10	4
Stockholm *)	100 „	66.67	43.70	3 1/2
Reickjavick	100 IJsl. Kr.	66.67	36.15	—
Warschau	100 Zloty	27.91	27.95	6
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.90	7
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.—	6-7
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	66.75	5 1/2
Helsingfors	100 Finnmark.	6.26 1/2	3.47 1/2	6 1/2
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.80	—
Danzig	100 Gulden	48.42	48.45	4
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.487 8	2.487 1/2	2 1/2
Montreal	Canad. \$	2.487 8	2.11 1/2	—
Mexico	Mex. Dollar	1.24	0.79 1/2	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568 1	0.64 1/2	—
La Paz (Bolivia) 2)	Boliviano	0.9080	—	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 2	0.19 1/4	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.15	6-7
Bogota (Columbia) 3)	Peso	2.42	2.35	—
Quito (Ecuador)	Sucre	0.49 6	—	—
Lima (Peru)	Sol	0.69 7	0.42	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	1.—	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.39	—
Paramaribo	Gulden	1.—	0.99 1/2	—
San José (C. Rica)	Colon	—	—	—
Guatemala	Quetzal	2.48 1/2	2.49	—
Willemstad (Curag.)	Gulden	1.—	1.01	—
Managua (Nicar.) 8)	Cordoba	2.48 1/2	—	—
San Salvador 9)	Colon	1.2440	1.—	—
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupee	0.91	0.64	4
Batavia	Gulden I.G.	1.—	0.99 1/2	4 1/2
Kobe	Yen	1.24	0.51	4.38
Hongkong	Dollar	—	0.56 1/2	—
Shanghai	Taël	—	0.73 1/2	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	0.95	—
Manilla	Phil. Peso	1.24	1.25	—
Teheran 4) (Perzië)	Pahlavi	—	8.03	—
Bangkok	Baht	—	0.73	—
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10 1/2	12.—	5
Alexandrië	Egypt. £	12.42	8.29	—
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 1/2	6.42	—
Nieuw Zeeland	£	12.10 1/2	7.32	—

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. *) Not. te Aldam. Ov. not. part. opg. 3) Zichtkoers. 4) Munteenheid = Rial (= een Kran.)

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
29 Nov. 1932	3,15 ⁷ / ₁₆	3,90 ⁷ / ₈	23,77	40,19 ³ / ₄
30 " 1932	3,19 ³ / ₄	3,90 ¹³ / ₁₆	23,77 ¹ / ₂	40,18 ¹ / ₂
1 Dec. 1932	3,23 ¹ / ₁₆	3,90 ⁷ / ₈	23,77 ¹ / ₂	40,19
2 " 1932	3,20 ⁵ / ₈	3,90 ⁷ / ₈	23,76 ¹ / ₂	40,18 ¹ / ₂
3 " 1932	3,1 ⁷ / ₈	3,90 ³ / ₄	23,77 ¹ / ₂	40,18
5 " 1932	3,20 ¹ / ₂	3,90 ¹ / ₂	23,77 ¹ / ₂	40,18
7 Dec. 1931	3,25 ¹ / ₂	3,91 ¹ / ₁₆	23,05	40,33
Muntpariteit	4,86	3,90 ⁵ / ₈	23 8 ¹ / ₄	40 ⁵ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	19 Nov. 1932	26 Nov. 1932	28 Nov. 1932	3 Dec. '32	3 Dec. 1932
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₈	97 ¹ / ₈	97 ¹ / ₂
Athene	Dr. p. £	580	582 ¹ / ₂	565	605	590
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 ⁵ / ₁₆	1/10 ⁵ / ₁₆	1/10	1/10 ⁵ / ₁₆	1/10
Budapest ...	Pen. p. £	19	18 ¹ / ₂	17	20	18 ¹ / ₂
Buenos Aires	d. p. \$	42 ¹ / ₂	43 ¹⁵ / ₁₆	43 ¹⁵ / ₁₆	44 ⁷ / ₁₆	44 ⁹ / ₈
Calcutta....	Sh. p. rup.	1/61 ¹³ / ₆₄	1/61 ¹³ / ₆₄	1/61 ¹³ / ₆₄	1/67 ¹³ / ₆₄	1/61 ¹³ / ₆₄
Constantin..	Piast. p. £	680	670	660	665	660
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/4 ¹ / ₂	1/4 ⁷ / ₁₆	1/3 ¹ / ₂	1/4 ³ / ₈	1/3 ⁷ / ₈
Kobe	Sh. p. yen	1/2 ³ / ₄	1/3 ¹ / ₂	1/3	1/3 ¹ / ₈	1/3 ¹ / ₈
Lissabon....	Escu. p. £	109	106 ¹ / ₂	104	107 ¹ / ₂	105 ¹ / ₂
Mexico	\$ per £	10.25	9.75	9.50	10.—	9.75
Montevideo	d. per £	30	30	28	32	30
Montreal ..	\$ per £	3.78	3.78 ¹ / ₂	3.75	3.80	3.76 ¹ / ₂
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	5 ¹ / ₈	5 ¹ / ₂	5 ¹ / ₄	5 ¹ / ₂	5 ¹ / ₂
Shanghai ...	Sh. p. tael	1/9 ¹ / ₈	1/9 ¹ / ₂	1/8 ¹ / ₈	1/9 ¹ / ₈	1/8 ¹ / ₈
Singapore ...	id. p. \$	2/32 ²⁸ / ₃₂	2/32 ²⁸ / ₃₂	2/31 ¹⁸ / ₃₂	4	2/32 ²⁸ / ₃₂
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	29 ¹ / ₄	28 ³ / ₄	27 ³ / ₄	29	28 ³ / ₄

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

	Londen 1)	N.York 2)		Londen
29 Nov. 1932..	17 ³ / ₈	25 ⁵ / ₈	29 Nov. 1932....	129/3 ¹ / ₂
30 " 1932..	17 ¹ / ₈	25 ¹ / ₂	30 " 1932....	130/8
1 Dec. 1932..	17 ⁹ / ₁₆	25 ¹ / ₄	1 Dec. 1932....	127/8 ¹ / ₂
2 " 1932..	17 ³ / ₄	25	2 " 1932....	127/3
3 " 1932..	17 ¹ / ₂	24 ⁷ / ₈	3 " 1932....	129/4 ¹ / ₂
5 " 1932..	17 ⁹ / ₁₆	25 ¹ / ₈	5 " 1932....	130/1 ¹ / ₂
7 Dec. 1931..	20 ¹ / ₂	30	7 Dec. 1931....	126/2
27 Juli 1914..	24 ¹⁵ / ₁₆	59	27 Juli 1914....	84/10 ¹ / ₂

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS

Vorderingen.	23 Nov. 1932	30 Nov. 1932
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandse Bank.....	f 11.792.264,77	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 110.287,55	f 87.873,16
Voorschotten op ultimo Oct. 1932 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op. op de Rijkskist bel.	3.290.708,71	3.290.708,71
Voorschotten op ultimo Oct. 1932 aan de gem. verst. op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel. and. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel. alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	—	—
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	207.701.301,86	217.000.853,63
Id. aan Suriname.....	13.255.894,23	13.259.214,23
Id. aan Curaçao.....	7.523.689,99	7.528.999,94
Kasvord. weg. credietverst. a. h. buitenl.	105.550.675,59	104.775.217,38
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen	21.455.014,34	23.060.559,61
Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfond. 1)	2.155.250,10	2.031.144,55
Id. op andere Staatsbedrijven 1).....	14.744.317,31	14.117.521,10
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeld-leeningen aan gemeenten (saldo)....	37.844.327,35	37.352.827,35
Verplichtingen.		
Voorschot door de Ned. Bank ing. art. 16 van haar octrooi verstrekt.....	—	f 14.295.905,51
Schuld a/d Bank v. Ned. Gemeenten..	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 325.795.000,—	325.645.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	120.170.000,—	120.110.000,—
Zilverbons in omloop.....	1.669.297,—	1.663.195,—
Schuld op ultimo Oct. 1932 aan de gemeenten enz.	4.248.375,57	4.248.375,57
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	—	—
Id. aan het Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	77.839.465,30	80.219.434,40
Id. aan andere Staatsbedrijven 1).....	313.850,21	323.850,21
Id. aan diverse instellingen 1).....	10.681.572,25	14.757.417,36

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	26 Nov. 1932	3 Dec. 1932
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Saldo Javasche Bank.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 217.177.000,—	f 219.428.000,—
Schatkistpromessen.....	3.050.000,—	3.050.000,—
Schatkistbiljetten.....	7.265.000,—	7.265.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	2.062.000,—	2.062.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	488.000,—	488.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	866.000,—	805.000,—
Voorschot van de Javasche Bank.....	2.375.000,—	3.203.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 5 December 1932.

		Activa.	
Binnenl. Wis- f	Hfdbk. f	33.897.362,59	
sels, Prom. f	Bijbnk. "	190.895,53	
enz. in disc. f	Ag. sch. "	6.325.208,30	
			f 40.413.466,42
Papier o. h. Buitenl. in disconto			" —
Idem eigen portef. f		71.320.621,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "			f 71.320.621,—
Beleeningen			
incl. vrsch. f	Hfdbk. f	24.703.198,02	
in rek.-crt. f	Bijbnk. "	5.518.338,62	
op onderp. f	Ag. sch. "	44.648.720,48	
			f 74.870.266,12
Op Effecten	f	73.643.919,60	
Op Goederen en Spec. "		1.226.346,52	
			f 74.870.266,12
Voorschotten a. h. Rijk			" —
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	98.197.995,—	
Muntmat., Goud ..		934.384.201,25	
			f 1.032.582.196,25
Munt, Zilver, enz. "		21.100.585,67	
Muntmat., Zilver.. "		—	
			f 1.053.682.781,92 ¹)
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfond.			f 20.161.854,29
Gebouwen en Meub. der Bank.....			f 5.000.000,—
Diverse rekeningen			f 14.964.273,17
Staat d. Nederl. (Wetv. 27/5/32, S. No. 221) ..			f 19.331.195,17
			f 1.299.744.458,09
		Passiva.	
Kapitaal.....	f	20.000.000,—	
Reservefond.		3.000.000,—	
Bijzondere reserve		5.000.000,—	
Pensioenfond.		8.224.566,01	
Bankbiljetten in omloop.....		981.448.225,—	
Bankassigatiën in omloop		28.992,29	
Rek.-Cour. f	Het Rijk f	1.292.399,18	
saldo's: f	Anderen "	277.636.194,62	
Diverse rekeningen			f 278.928.593,80
			f 3.114.080,99
			f 1.299.744.458,09
Beschikbaar metaalsaldo	f	549.001.987,23	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "		1.372.504.965,—	
1) Waarvan in het buitenland f 3.020.302,58.			
Voornaamste posten in duizenden guldens.			

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
6 Dec. '32	98198	934.384	981.448	278.959	549.002	83
28 Nov. '32	98198	934.384	966.853	301.857	545.199	83
21 " '32	98198	934.384	962.909	293.524	549.324	84
14 " '32	98196	934.384	971.027	286.312	547.925	83
7 " '32	100696	934.313	984.285	272.791	550.216	84
31 Oct. '32	100696	934.181	1002.603	264.875	546.353	83
7 Dec. '31	94.691	806.463	1050.772	199.249	428.353	74
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
6 Dec. 1932	40.413	—	74.870	71.321	14.964
28 Nov. 1932	38.047	—	73.581	71.321	14.828
21 " 1932	38.175	—	74.116	71.336	15.044
14 " 1932	39.362	—	74.933	71.336	14.931
7 " 1932	37.852	—	74.088	71.336	14.721
31 Oct. 1932	39.744	—	82.114	71.336	14.744
7 Dec. 1931	105.984	—	113.430	66.413	52.274
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Sedert den bankstaat van 4 Jan. 1929 op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Onder de activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
29 Oct. 1932..	867	1.313	581	801	2.311
22 " 1932..	867	1.662	482	811	2.439
15 " 1932..	867	1.112	442	810	1.309
8 " 1932..	869	1.181	523	808	2.356
31 Oct. 1931..	873	1.418	620	1.019	407
5 Juli 1914..	645	1.100	580	735	396

1) Sluftp. der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
3 Dec. 1932	149.940		209.060	32.400	53.356
26 Nov. 1932	150.250		207.530	32.540	54.222
19 „ 1932	150.270		211.030	30.030	53.846
5 Nov. 1932	101.939	46.503	216.251	28.695	50.463
29 Oct. 1932	104.660	46.338	213.723	33.394	52.151
22 „ 1932	104.634	45.615	214.785	31.832	51.602
15 „ 1932	104.626	45.127	219.260	29.809	50.125
5 Dec. 1931	132.121	45.577	238.229	32.520	69.399
6 „ 1930	138.763	38.000	260.392	37.351	57.665
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Disconto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dektings-percentage
3 Dec. 1932	18.810	60.790		25.490	62
26 Nov. 1932	18.610	60.470		24.270	63
19 „ 1932	18.320	62.050		23.960	62
5 Nov. 1932	18.502	8.843	39.531	32.928	61
29 Oct. 1932	18.747	8.908	40.048	31.631	61
22 „ 1932	19.025	9.126	40.445	30.991	61
15 „ 1932	19.311	9.276	41.424	28.349	60
5 Dec. 1931	5.552	8.805	43.244	31.578	66
6 „ 1930	31.784	8.988	43.429	43.437	59
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
30 Nov. 1932	140.418	358.843	55.579	11.867	18.274
23 „ 1932	140.426	357.847	56.575	11.958	18.021
16 „ 1932	140.452	359.397	55.025	11.795	17.478
9 „ 1932	140.443	361.210	53.212	11.799	17.787
2 „ 1932	140.460	361.472	52.950	11.954	17.536
26 Oct. 1932	140.441	358.431	55.992	11.597	18.434
2 Dec. 1931	121.599	358.458	37.253	12.344	31.404
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dektings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
30 Nov. '32	68.872	10.147	90.532	37.064	56.575	41
23 „ '32	68.582	26.531	78.082	33.742	57.578	41 ¹⁹ / ₃₂
16 „ '32	68.563	20.447	82.500	33.198	56.055	41 ⁸ / ₃₂
9 „ '32	68.053	20.428	79.858	33.857	54.233	40 ¹³ / ₃₂
2 „ '32	78.813	7.019	102.672	34.898	53.988	37 ⁵ / ₁₆
26 Oct. '32	66.998	25.426	77.336	33.588	57.010	41 ¹³ / ₁₆
2 Dec. '31	70.016	8.594	86.176	39.296	38.142	28 ¹³ / ₃₂
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitent.	Wissels	Waarv. op het buitent.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
25 Nov. '32	83.342	1.316	2.968	5.150	1.885	2.500	3.200
18 „ '32	83.308	1.306	2.968	4.662	1.918	2.510	3.200
10 „ '32	82.233	1.297	2.988	4.512	1.961	2.546	3.200
4 „ '32	82.036	1.285	2.986	4.773	1.996	2.678	3.200
27 Nov. '31	67.844	935	15.941	16.099	8.333	2.731	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541		8	769

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diversen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
25 Nov. '32	6.621	2.152	81.536	773	2.158	22.969
18 „ '32	6.621	2.170	81.605	1.029	2.231	22.159
10 „ '32	6.621	2.484	82.313	1.691	2.259	20.778
4 „ '32	6.621	2.572	83.022	1.752	2.274	20.266
27 Nov. '31	5.065	2.461	82.543	863	6.307	24.171
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

6 December 1932.

De graanmarkt heeft in de afgelopen week in niet geringe mate den invloed ondervonden van de dramatische ontwikkeling van het vraagstuk der oorlogsschulden en de daardoor veroorzaakte hevige schommelingen van den sterlingkoers. De daardoor geschapen onzekerheid beperkte den ondernemingslust en de veel gehoorde voorspelling, dat het handhaven der Amerikaanse betalingseischen de goedereprijsen opnieuw zal doen dalen, hield prijsverbetering tegen of deed deze, wanneer zij zich in bescheiden mate begon te vertoonen, geheel of gedeeltelijk weder te niet gaan. Er deden zich overigens wel factoren voor, die voor tarwe anders misschien tot eenige verbetering hadden kunnen leiden. Daartoe behoorden de berichten uit Rusland, welke niet slechts doen vermoeden, dat de Russische graanverscheppingen dit seizoen klein zullen blijven, doch ook weinig gunstig luiden over het nieuw uitgezaaide wintergraan. Verder schijnt de wintertarwe zich in sommige streken der Vereenigde Staten nog steeds wegens droogte onbevredigend te ontwikkelen, terwijl in Argentinië de berichten over den tarwe-oogst wat minder rooskleurig zijn dan eenigen tijd geleden. Tevens blijft in China de vraag naar tarwe voortduren. Voornamelijk blijft men er Australische tarwe koopen, doch ook uit Noord-Amerika kwamen zaken naar China tot stand. Ook in Engeland bestond in het begin der week goede vraag met een flinken omzet in Australische en Canadeesche tarwe. Plata-tarwe werd daar nauwelijks gekocht wegens het voor niet-Britsche tarwe geldende invoerrecht van 2/- per quarter. Op het Europeesche vasteland worden wel zaken in nieuwe Plata-tarwe op afloading in de eerste maanden van 1933 gedaan, doch de omzet is bij voortdurende teleurstellend evenals dat op het vasteland ook het geval is met andere tarwesorten. Ook daarom heeft het uitblijven van verscheppingen van beteekenis uit Rusland en de Vereenigde Staten niet kunnen voorkomen, dat de markt zeer stil blijft en nu en dan een lusteloos karakter draagt. In de Vereenigde Staten draagt daartoe de zeer geringe omvang van den export bij. Ook de Duitse tarwe-uitvoer is tegenwoordig van weinig beteekenis en de prijs van Duitse tarwe is dientengevolge verder afgebrokkeld. Voornamelijk wegens de droogte in het Zuid-Westen is tenslotte de tarweprijs te Chicago deze week 1½ a 2½ dollarcent per 60 lbs. gestegen. Te Winnipeg kon die zich echter niet handhaven en daar trad zelfs een verlaging van ¼ tot 1¼ cent in, omdat ondanks de geregeldde zaken naar Engeland de uitvoer niet voldoende is. Aan de Argentijnsche termijnmarkten is de Februari-termijn (nieuwe tarwe) vrijwel onveranderd gebleven tot iets hooger.

In roggte blijft de omzet gering, ofschoon ook van deze graansoort uit Rusland zeer weinig wordt verscheept. Het goedkoop aanbod uit Polen ontmoet in Nederland zeer weinig belangstelling en zaken in roggte uit Canada en de Vereenigde Staten komen zoo goed als niet voor.

Maïs is eigenlijk de eenige graansoort, waarin op het vasteland de zaken deze week nu en dan levendig konden worden genoemd. Het maïsverbruik in Nederland is nog steeds zeer groot en de omvangrijke aanvoeren van den laatsten tijd zijn hier opgenomen, zonder dat in de havens voorraden van beteekenis werden gevormd. In de afgelopen week, toen nieuwe aanvoeren kleiner waren dan tevoren, was beschikbare maïs zelf schaarsch. De stemming aan de internationale maïsmarkt is in de eerste helft der week geleidelijk verbeterd met eenige prijsstijging voor alle soorten. Zij was voornamelijk het gevolg van aanmerkelijke vermindering van den verkoopdrang der Donaulanden, terwijl uit Argentinië en Noord-Amerika weinig werd afgeladen. Groote verscheppingen uit de Donauhavens, teleurstellende detailvraag in Engeland en de onzekerheid in verband met den wisselenden sterlingkoers, die daar ook aan de importmarkt de zaken tegenhield, deden echter tenslotte de betere marktstemming weder verloren gaan. Toen op 3 en 4 December weder flinke hoeveelheden maïs te Rotterdam waren gearriveerd, waren deze moeilijker te plaatsen dan tevoren en de prijzen voor alle soorten ondergingen eenige verlaging. Deze week worden in Nederland nog ruime aanvoeren van maïs verwacht, hetgeen tot de gedrukte stemming medewerkte. Reeds gedurende de geheele tweede helft der week slaagden Argentijnsche verscheppers, die mede wegens de vaste vrachtenmarkt hun maïsprijzen vrij wat hadden verhoogd, er niet in, veel maïs naar Europa te verkoopen en aan de Argentijnsche termijnmarkten ging dientengevolge een aanvankelijke prijsstijging weer verloren. Men hoort uit Argentinië steeds spreken van de vrees, dat de nieuw gezaaide maïs te lijden zal krijgen van sprinkhanen, doch uit den prijsloop blijkt wel, dat het voorloopig zoo ver nog niet is. Ook van den Donau

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	27 Nov./3 Dec. 1932	Sedert 1 Jan. 1932	Overeenk. tijdvak 1931	27 Nov./3 Dec. 1932	Sedert 1 Jan. 1932	Overeenk. tijdvak 1931	1932	1931
Tarwe	28.300	1.375.861	1.526.998	—	7.800	36.682	1.383.661	1.563.680
Rogge	12.986	458.677	429.931	—	3.003	1.157	461.680	431.088
Boekweit	526	25.299	29.398	—	244	338	25.543	29.736
Mais	39.236	1.284.137	1.296.370	2.130	305.754	274.286	1.589.891	1.570.656
Gerst	3.546	452.247	615.483	100	33.989	58.457	486.236	673.940
Haver	2.670	180.902	247.347	343	4.235	3.675	185.137	251.022
Lijnzaad	6.522	267.005	187.822	7.252	354.334	410.242	621.339	598.064
Lijnkoek	1.404	85.005	110.326	—	50	204	85.055	110.530
Tarwemeel	557	22.940	75.412	287	12.919	23.252	35.859	98.664
Andere meelsoorten	545	41.879	41.287	287	12.516	12.336	54.395	53.623

is tenslotte het aanbod weder wat toegenomen met gedeeltelijk verlies der in het begin der week bereikte prijsstijging. De Argentijnsche termijnamarkten sloten op 5 December 5 a 15 centavos per 100 K.G. lager dan een week tevoren en te Chicago daalde de maïsprijs $\frac{1}{2}$ a 1 dollarcent per 56 lbs.

Gerst was deze week stil ondanks de geringe verscheppingen uit Rusland en de Donaulanden. De lage maïsprijzen houden ontwikkeling der gerstzaken tegen, ofschoon toch in Noord-Amerika de gerst-prijzen reeds geruimen tijd te hoog zijn voor export naar Europa wegens de kans op spoedige opheffing van het Amerikaansche alcoholverbod en hervatting van de brouwerij-industrie. De voorraden van Russische en Donau-gerst te Rotterdam nemen wel af, doch de vermindering gaat slechts langzaam in haar werk tot prijzen, die in ongunstige verhouding staan tot de vraagprijzen der uitvoerlanden.

SUIKER.

De onzekere stemming der voorafgaande week werd gevolgd door een uitgesproken flauwe periode gedurende de afgelopen week.

In Amerika legden de raffinauteurs de grootste terug-

houdendheid aan den dag. De voor Ruwsuiker behaalde prijzen liepen dan ook terug tot beneden 0.90 d.c. basis Cuba-suiker c. & fr.

Op de New-Yorksche termijnamarkt vonden verder likwidaties plaats. De noteringen liepen verder terug. Het slot gaf een herstel te zien en luidde als volgt: Dec. 0.72; Jan. 0.73, Mrt. 0.76, Mei 0.81 en Juli 0.86, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 2.85 bedroeg.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1932 tons	1931 tons	1930 tons
Productie (Raming)	2.602.864	3.122.186	4.671.260
Ontvangsten	11.979	15.674	57.561
Totaal sedert 1/1	1.592.430	2.014.616	3.674.140
Verscheppingen	36.295	59.245	130.721
Voorraad in afscheephavens	680.452	814.436	764.387

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 28.000 tons, de versmeltingen 33.000 tons tegen 25.500 tons verleden jaar en de voorraden 135.000 tons tegen 112.000 tons.

De Zichtbare Wereldvoorraden bedragen volgens C. Czarnikow:

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										ZUIVEL EN EIERN						MINERALEN			
	TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE No. 2 Canada loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Z. Russische loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks- kaas kl. m/merk		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tim 33.90 Bé s.g. per barrel	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%
1925	17,20	100,0	13,075	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	2,31	100,0	56,	100,0	9,18	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	1,98	85,7	43,15	77,1	8,15	88,8	17,90	165,7	1,89	112,5
1927	14,75	85,8	12,475	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	2,03	87,9	43,30	77,3	7,96	86,7	11,25	104,2	1,30	77,4
1928	13,475	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	2,11	91,3	48,05	85,8	7,99	87,0	10,10	93,5	1,20	71,4
1929	12,25	71,2	10,875	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	2,05	88,7	45,40	81,1	8,11	88,3	11,40	105,6	1,23	73,2
1930	9,675	56,3	6,225	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	1,66	71,9	38,45	68,7	5,72	73,2	11,35	105,1	1,12	66,7
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	1,34	58,0	31,30	56,9	6,35	58,3	10,05	93,1	0,58	34,5
Jan. 1930	12,675	73,7	9,35	71,5	149,25	64,5	151,25	64,1	433,75	93,8	2,00	86,6	43,95	78,5	7,55	82,2	11,75	108,8	1,21	72,0
Febr. " "	11,725	68,2	8,175	62,5	139,00	60,0	135,75	57,5	398,50	86,2	2,03	87,9	41,15	73,5	6,90	75,2	11,75	108,8	1,11	66,1
Maart " "	10,90	63,4	7,15	54,7	143,50	62,0	125,00	53,0	390,00	84,3	1,71	74,0	41,25	73,7	5,18	56,4	11,55	106,9	1,11	66,1
April " "	11,175	65,0	7,625	58,3	180,25	77,8	129,75	55,0	431,00	93,2	1,50	64,9	36,50	65,2	5,16	56,2	11,35	105,1	1,165	69,3
Mei " "	10,45	60,8	6,55	50,1	148,50	64,1	114,50	48,5	405,00	87,6	1,44	62,3	37,20	66,4	5,30	57,7	11,35	105,1	1,185	70,5
Juni " "	10,05	58,4	5,175	39,6	145,50	62,9	103,75	44,0	385,50	83,4	1,54	66,7	37,—	66,1	5,09	55,4	11,35	105,1	1,185	70,5
Juli " "	9,55	55,5	5,825	44,6	157,75	68,1	108,00	45,8	345,75	74,8	1,72	74,5	39,90	71,3	5,99	65,3	11,35	105,1	1,185	70,5
Aug. " "	9,45	54,9	6,30	48,2	146,00	63,1	116,25	49,3	365,00	78,9	1,58	68,4	40,20	71,8	6,03	65,7	11,35	105,1	1,185	70,5
Sept. " "	8,40	48,8	5,25	40,2	127,50	55,1	99,00	41,9	318,75	68,9	1,64	71,0	37,55	67,1	7,23	78,8	11,35	105,1	1,185	70,5
Oct. " "	7,40	43,0	4,625	35,4	112,25	48,5	86,00	36,4	281,25	60,8	1,63	70,6	36,90	65,9	8,60	93,7	11,35	105,1	1,185	70,5
Nov. " "	7,25	42,2	4,25	32,5	94,50	40,8	82,25	34,9	270,75	58,5	1,58	68,4	36,50	65,2	9,63	104,9	10,90	100,9	0,85	50,6
Dec. " "	7,075	41,1	4,30	32,9	96,00	41,5	91,00	38,6	247,75	53,6	1,55	67,1	33,50	59,8	7,97	86,8	10,85	100,5	0,85	50,6
Jan. 1931	6,525	37,9	4,—	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	1,61	69,7	32,25	57,6	6,63	72,2	10,30	95,4	0,85	50,6
Febr. " "	5,775	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	1,66	71,9	33,80	60,4	6,21	67,6	10,30	95,4	0,85	50,6
Maart " "	5,625	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	1,47	63,6	35,00	62,5	4,94	53,8	10,30	95,4	0,66	39,3
April " "	5,90	34,3	4,425	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	1,35	58,4	31,60	56,4	4,20	45,8	10,15	94,0	0,53	31,5
Mei " "	6,15	35,8	4,975	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	1,26	54,5	30,85	55,1	4,075	44,4	10,00	92,6	0,53	31,5
Juni " "	5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	1,29	55,8	33,50	59,8	4,30	46,8	10,00	92,6	0,345	20,5
Juli " "	5,425	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	1,32	57,1	37,75	67,4	4,40	47,9	10,00	92,6	0,24	14,3
Aug. " "	4,975	28,9	4,025	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	1,30	56,3	36,00	64,3	4,98	54,2	10,00	92,6	0,435	25,9
Sept. " "	4,775	27,8	4,275	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	1,27	55,0	32,25	57,6	5,775	62,9	10,00	92,6	0,56	33,2
Oct. " "	5,—	29,1	4,475	34,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	1,24	53,7	26,25	46,9	6,275	68,4	9,90	91,7	0,56	33,2
Nov. " "	5,825	33,9	5,475	41,9	81,00	35,0	114,50	48,5	169,75	36,7	1,17	50,6	24,75	44,2	7,07	77,0	9,90	91,7	0,68	40,4
Dec. " "	4,925	28,6	4,95	37,9	69,25	29,9	111,25	47,1	145,75	31,5	1,18	51,1	21,40	38,2	5,325	58,0	9,90	91,7	0,71	42,3
Jan. 1932	5,05	29,4	5,075	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	1,16	50,2	25,75	46,0	4,71	51,3	8,25	76,3	0,71	42,3
Febr. " "	5,30	30,8	5,075	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	122,50	30,8	1,34	58,0	27,75	49,6	3,79	41,3	8,25	76,3	0,71	42,3
Maart " "	5,525	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	0,98	42,4	23,65	42,2	3,425	37,3	8,35	77,3	0,71	42,3
April " "	5,65	32,7	6,225	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	0,99	42,9	19,60	35,0	2,775	30,2	8,65	80,1	0,86	51,2
Mei " "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	0,82	35,5	19,65	35,1	2,88	31,4	8,30	76,9	0,86	51,2
Juni " "	5,225	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	1,11	48,1	24,25	43,3	3,08	33,5	8,25	76,3	0,86	51,2
Juli " "	4,90	28,5	4,—	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	0,66	41,6	19,55	34,9	3,125	34,0	8,10	75,0	0,86	51,2
Aug. " "	5,20	30,2	4,075	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	0,76	32,9	17,90	32,0	3,72	40,6	7,80	72,2	0,86	51,2
Sept. " "	5,475	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50													

	1932 tons	1931 tons	1930 tons
Duitschland 1/11	867.000	1.026.000	709.000
Tsjecho-Slowakije 1/11	392.000	485.000	356.000
Frankrijk 1/11	316.000	416.000	275.000
Nederland 1/11	162.000	195.000	165.000
België 1/11	70.000	113.000	58.000
Hongarijé 1/11	74.000	68.000	76.000
Polen 1/11	243.000	295.000	233.000
U.K. Geimp. Suiker 1/11	195.000	88.000	185.000
" Binnenl. " 1/11	39.000	18.000	27.000
Europa	2.358.000	2.704.000	2.084.000
Ver. St. alle havens 29/10	374.000	352.000	316.000
Cubaansche havens 29/10	756.000	1.002.000	958.000
Cuba binnenland 29/10	1.183.000	1.145.000	1.190.000
Java 1/10	3.103.000	2.287.000	1.882.000
Totaal	7.774.000	7.490.000	6.430.000
waarvan geblokkeerd	3.757.000	2.331.000	896.000
beschikbaar	4.017.000	5.159.000	5.534.000

beeld te zien: Dec. f 5%, Mrt. f 5%, Mei f 5% en Aug. f 5 7/8. De omzet bedroeg 5150 tons.

KOFFIE.

In de stille, lustelooze stemming, welke reeds sedert weken bestaat, kwam ook ditmaal geen verandering. Naar Amerika waren de verschepingen in de afgelopen week beduidend grooter dan in de vorige week, namelijk van Rio 29.000 balen tegen 14.000 balen en van Santos 164.000 balen tegen 44.000 balen. Naar Europa kwamen tot verscheping van Rio 35.000 balen tegen 17.000 balen en van Santos 65.000 balen tegen 63.000 balen. Ook de wekelijksche verkoopen van Santos naar Amerika waren ditmaal groot, namelijk 159.000 balen tegen 50.000 balen, doch naar Europa bleven zij bijna onveranderd, namelijk 69.000 balen tegen 65.000 balen. Uit het een en ander blijkt, dat Amerika, alwaar de voorraden van Braziel-koffie tot het uiterste geslonken waren, zich ditmaal wat meer dan anders heeft moeten voorzien, doch dat Europa nog steeds slechts voor het hoognoedige in de markt is. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van het feit, dat de berichten over Braziliaansche plannen tot afschaffing of verlaging van de uitvoerrechten op koffie blijven aanhouden en dat koopers bij eventuele verwezenlijking dier plannen lagere prijzen verwachten. Woensdag 30 November werd telegrafisch bericht ontvangen, dat door den Koffie-Raad tegen 2 December een vergadering was belegd ter bespreking van een mogelijke verlaging der uitvoerrechten van den Staat Sao Paulo. Het resultaat dier vergadering is tot op heden niet bekend geworden, doch wel wordt door den geringen omvang der zaken met Europa opnieuw bevestigd, dat, al mocht Brazilië zijn pogingen om de prijzen op te houden tot nu toe ook met succes bekrond hebben gezien, dit geschied is ten koste van den afzet van zijn eigen product en ten bate van de overige productielanden, in de eerste plaats van Centraal Amerika en van Java.

De Koffie-Raad heeft bekend gemaakt, dat in de afgelopen week vernietigd zijn 17.000 balen te Rio, 13.000 balen te Santos en 3000 balen in Victoria. De cijfers der andere plaatsen zijn niet bekend gemaakt.

F. O. Licht publiceerde ultimo November zijn tweede raming van de bietsuikerproductie der voornaamste landen in Europa, waarin de volgende wijzigingen ten opzichte der eerste raming zijn aangebracht. Vermindering: Duitschland 50.000, Tsjecho-Slowakije 25.000, Hongarijé 15.000, Polen 14.000 tons; vermeerdereing: Nederland 15.000, Italië 45.000 tons. Het totaal der raming is niet noemenswaard lager dan de eerste raming.

In Engeland was de stemming onder den invloed van de onzekerheid ten opzichte der schuldenregeling nogal zenuwachtig. Er ging dan ook zoo goed als niets om in ruwsuiker. Op de Londensche termijnmarkt oefenden eveneens likwidaties een deprimeerend invloed uit en was het slot ca. 6 d. lager dan het vorige slot.

Op Java verkocht de V. I. S. P. ca. 2.000 tons Superieur en 5.000 tons bruine suiker.

Hier te lande was de markt flauw gestemd. Aangezien er echter geen overwegend aanbod bestond, konden de noteeringen der Amsterdamsche termijnmarkt zich nogal handhaven. Het einde der week gaf het volgende

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

METALEN										TEXTELGOEDEREN				DIVERSEN					
ZILVER cash Londen per Standard Ounce.		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN Middling locoprijzen New-York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colo- nial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto	
pence	%	Sh.	%	£	%	£	%	£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%
32 1/8	100,0	73/-	100,0	62.1/6	100,0	261.17/-	100,0	36.8/6	100,0	23.25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,-	100,0
28 1/16	89,3	86/6	118,5	58.1/6	93,5	290.17/6	111,1	31.1/6	85,3	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
26 3/4	83,3	73/-	100,0	55.14/-	89,7	290.4/-	110,8	24.4/-	66,4	17,50	75,3	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
26 1/16	81,1	66/-	90,4	63.16/-	102,8	227.5/-	86,8	21.1/-	57,8	20,00	86,0	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
24 7/16	76,2	70/6	96,6	75.14/-	121,9	203.15/6	77,8	23.5/-	63,8	19,15	82,4	39,-	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
17 13/16	55,4	67/-	91,8	54.13/-	88,0	142.5/-	54,3	18.1/6	49,6	13,55	58,3	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
13 3/8	41,6	55/-	75,3	36.5/-	58,4	110.1/-	42,0	12.1/-	33,1	8,60	37,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
20 15/16	65,3	72/6	99,3	71.9/6	155,1	174.13/-	66,7	21.4/-	58,2	17,15	73,8	29,50	53,6	19,25	65,3	26,63	76,7	10,11	84,3
20 1/8	62,6	72/6	99,3	71.12/6	115,4	174.4/-	66,5	21.4/-	58,2	17,15	73,8	29,50	53,6	19,25	65,3	26,63	76,7	10,11	84,3
19 1/8	59,5	70/-	95,9	68.19/6	111,1	165.18/-	63,4	18.1/6	51,6	15,20	65,4	26,25	47,7	16,50	55,9	24,-	69,2	10,21	85,1
19 1/16	61,0	67/6	92,5	61.3/-	98,5	161.17/6	61,8	18.6/6	50,6	16,45	70,8	27,25	49,5	17,25	58,5	24,13	69,5	10,21	85,1
18 11/16	59,0	67/6	92,5	53.9/-	86,1	145.-/-	55,4	17.1/6	48,9	16,50	71,0	28,75	52,3	18,00	61,0	26,25	75,6	10,21	85,1
16 1/16	50,0	67/6	92,5	50.1-6	80,7	136.4/6	52,0	17.19/-	49,3	14,50	62,4	27,75	50,5	17,50	59,3	26,63	76,7	9,18	77,3
16	49,9	67/6	92,5	48.2/-	77,5	134.17/6	51,5	18.3/-	49,8	13,10	56,3	27,00	49,1	16,75	56,8	24,25	69,9	9,18	76,5
16 3/8	51,0	65/-	89,0	47.15/-	76,9	135.5-6	51,7	18.6/-	50,2	11,95	51,4	27,25	49,5	16,50	55,9	24,88	71,7	9,28	77,3
16 1/16	52,0	63/6	87,1	46.6/-	74,6	132.6/-	50,5	17.18/-	49,1	11,-	47,3	27,00	49,1	15,75	53,4	26,50	76,4	9,39	78,3
16 1/2	51,5	63/6 5	87,1	43.6/-	69,3	117.13/-	44,9	15.15/-	43,2	10,55	45,4	24,50	44,5	14,50	49,2	26,25	75,6	9,49	79,1
16 3/8	51,9	63/6 6	87,1	46.8/6	74,8	113.16/-	43,5	15.18/6	43,7	10,85	46,7	24,00	43,6	13,00	44,1	25,25	72,8	9,70	80,8
16 1/2	51,9	63/6 6	87,1	47.6/6	76,2	115.3/-	44,0	15.5/6	41,9	9,95	42,8	22,50	40,9	12,50	42,4	25,-	72,0	9,90	82,6
13 7/8	43,2	60/6	82,9	45.7/6	73,1	116.8/-	44,4	14.-/6	38,5	10,30	44,3	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
12 1/2	38,9	58-6	80,3	45.1/6	72,6	122.1/-	46,6	13.5/6	36,4	10,95	47,1	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
13 7/16	41,8	58-6	80,3	45.1/6	72,6	122.1/-	46,6	13.5/6	36,4	10,95	47,1	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
13 1/8	40,9	58-6	80,3	42.15/6	68,9	113.4/-	43,2	12.10/-	34,3	10,25	44,1	25,25	45,9	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
12 15/16	40,3	58/6	80,3	39.6-6	63,4	104.17/-	40,0	11.10/6	31,6	9,40	40,4	23,50	42,7	13,00	44,1	21,75	62,7	10,21	85,1
12 7/8	40,1	58/6	80,3	36.6/6	58,5	106.2/6	40,5	11.11/6	31,8	9,10	39,1	22,00	40,0	12,50	42,4	19,13	55,1	10,21	85,1
13 1/4	41,2	58/6	80,3	34.14/-	55,9	112.5/6	42,9	12.15/6	35,1	9,25	39,8	22,25	40,5	12,50	42,4	20,25	58,4	8,26	68,8
12 13/16	39,9	58/6	80,3	32.15/-	52,8	114.19-6	43,9	11.19/6	32,9	7,20	31,0	22,25	40,5	12,00	40,7	18,75	54,0	7,-	58,3
13 5/16	41,4	55/6	76,0	30.3/6	48,6	111.16/-	42,7	11.4/-	31,1	6,55	28,2	20,40	36,4	11,00	37,3	18,-	51,9	6,50	54,2
13 13/16	43,0	46/-	63,0	28.2/6	45,3	101.1/6	38,6	10.9-6	28,8	6,30	27,1	19,50	35,5	10,75	36,4	17,50	50,3	6,65	55,4
14 1/2	45,1	44/6	61,0	27.19/6	45,1	102.-/-	39,0	11.5/-	30,9	6,40	27,5	19,00	34,5	10,75	36,4	16,75	48,3	6,80	56,7
14 1/16	44,6	41/6	56,8	27.6/6	44,2	98.17/6	37,8	10.16/-	29,6	6,30	27,1	16,25	29,5	9,00	30,5	-	-	6,95	57,9
13 7/8	43,2	41/6	56,8	27.14/6	44,7	98.18/-	37,8	10.14/-	29,4	6,65	28,6	16,50	30,0	9,00	30,5	11,63	33,5	7,10	59,2
14	43,6	41/6	56,8	26.4/-	42,2	99.2/6	37,9	10.5/-	28,1	6,90	29,7	16,25	29,5	9,00	30,5	11,75	33,9	7,25	60,4
13 3/4	42,8	44/-	60,3	24.18/-	40,1	96.6/-	36,8	9.9/-	25,9	6,90	29,7	16,50	30,0	8,75	29,7	10,25	29,5	7,40	61,7
13 1/8	40,9	45/-	61,6	23.8/-	37,7	84.15/6	32,4	8.16/6	24,2	6,25	26,9	16,50	30,0	9,00	30,5	9,25	26,7	7,40	61,7
12 5/8	39,3	44/-	60,3	21.6/-	34,3	89.13/6	34,2	8.-/6	22,0	5,80	24,9	15,75	28,6	8,25	28,0	8,88	25,6	7,40	61,7
12 1/8	39,3	44/-	60,3	20.12/6	33,2	84.9/-	32,3	7.5/-	19,9	5,25	22,6	15,25	27,7	7,75	26,3	9,-	25,9	7,40	61,7
12 3/8	38,5	42/6	58,2	19.2/6	30,8	90.17/6	34,7	7.3/6	19,7	5,80	24,9	16,00	29,1	8,50	28,8	9,75	28,1	-	-
12 13/16	39,9	42/-	57,5	22.4/6	35,8	101.-/-	38,6	7.17/6	21,6	7,35	31,6	15,75	28,6	8,25	28,0	12,-	34,6	5,70	47,5
13	40,5	42/-	57,5	25.8/-	40,9	109.9/6	41,8	9.10/6	26,1	7,75	33,3	16,75	30,5	8,75	29,7	13,75	39,6	5,90	49,2
12 1/8	38,9	41/-	56,2	22.5/6	35,9	105.13/6	40,4	8.7/-	22,9	6,50	28,0	15,75	28,6	8,50	28,8	14,-	40,3	6,-	50,0
12 5/16	38,3	40/-	54,8	21.9/-	35,4	104.7/6	39,9	8.4/6	22,6	6,15	26,5	15,25	27,7	8,25	28,0	12,-	34,6	6,10	50,8
11 3/4	36,6	38/6	52,7	21.5/6	34,3	99.18/-	38,2	7.13/6	21,1	5,80	24,9	15,00 ⁹⁾	27,3	7,75 ⁹⁾	26,3	12,- ¹¹⁾	34,6	6,10	50,8
11 1/8	35,4	38/-	52,1	20.15/-	33,4	98.1/-	37,4	7.9/6	20,5	5,70	24,5	14,75 ¹⁰⁾	26,8	8,00 ¹⁰⁾	27,1	-	-	6,20	51,7

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. ²⁾ Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche, 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei-19 Sept. 1932 No. 3 Canada. ³⁾ Noteering Schotland 59/6. ⁴⁾ 58/-, ⁵⁾ 25 Nov. ⁶⁾ 2 Dec. ⁷⁾ 24 Nov. ⁸⁾ 1 Dec. ⁹⁾ 15 Nov.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn bij sommige afladers iets verlaagd, terwijl andere onveranderd bleven. Het gevolg hiervan is, dat zij voor dezelfde soort op het oogenblik wat meer uiteenloopen dan in den laatsten tijd het geval was. Voor gewoon goed beschreven Superior Santos zijn zij thans ongeveer \$ 11.25 a 11.65 per cwt. en van dito Prime ongeveer \$ 11.40 a 11.85, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, zijn \$ 9.25 a 9.40. Voor laatstbedoelde soort zijn zij 10 a 15 dollarcent lager dan een week geleden.

In Nederlandsch-Indië blijft de stemming vast. In October van dit jaar zijn van daar uitgeklaard 131.111 pic. tegen 95.638 pic. in October 1931 en sedert 1 Januari 1.310.282 pic. tegen 792.581 pic. in hetzelfde tijdvak van 1931. De cijfers van de betere ongewasschen Robusta-soorten zijn een fractie gemakkelijker, doch van Palembang Robusta en van W.I.B. onveranderd. Zij zijn op het oogenblik:

Palembang Robusta, December-verscheping, 18 1/2 ct.; Beukoelen Robusta, December-verscheping, 19 1/2 ct.; Mandheling Robusta, December-verscheping, 21 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, December-verscheping, 23 1/2 ct., alles per 1/2 K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt schommelden met zeer kleine verschillen heen en weder. Bij het opmaken van dit Overzicht noteert December 22 1/2, Maart 20 1/2, Mei 19 1/2 en September 19 ct. per 1/2 K.G.

De slot-noteringen te New-York waren:

	Gemengd contract (basis Rio No. 7)		Santos contract (basis Santos No. 4)	
	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
5 December	\$ 5.85	5.67	5.49	5.22
28 November	5.94	5.80	5.60	5.40
21 November	6.04	5.92	5.78	5.59
14 November	6.—	5.70	5.57	5.40

De officiele loco-noteringen te Rotterdam bleven onveranderd 32 ct. per 1/2 K.G. voor Superior Santos en 24 ct. voor Robusta.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in November de aanvoer geweest is als volgt:

	1932 bn.	1931 bn.	1930 bn.
in Europa	851.000	894.000	837.000
„ Ver. Staten van Amerika	868.000	893.000	966.000
Totaal	1.719.000	1.787.000	1.803.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste elf maanden van het jaar bedroegen 19.347.000 balen tegen 23.080.000 balen in 1931 en 20.794.000 balen in 1930.

De Afleveringen in November waren:

	1932 bn.	1931 bn.	1930 bn.
in Europa	890.000	963.000	881.000
„ Ver. Staten van Amerika	978.000	891.000	977.000
Totaal	1.868.000	1.854.000	1.858.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste elf maanden van het jaar waren 20.434.000 balen tegen 21.759.000 balen in 1931 en 20.689.000 balen in 1930.

Vanaf 1 Juli tot 30 November waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 7.118.000 balen tegen 8.920.000 balen in 1931 en 8.415.000 balen in 1930, terwijl de Afleveringen bedroegen 8.696.000 balen tegen 8.891.000 balen in 1931 en 8.978.000 balen in 1930.

De zichtbare voorraad was op 1 December in Europa 1.583.000 balen tegen 1.622.000 balen op 1 November. In Amerika bedroeg hij 1.384.000 balen tegen 1.494.000 balen op 1 November. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 December 2.967.000 balen tegen 3.116.000 balen op 1 November. Hij bedroeg op 1 December 1931 — 3.840.000 balen en op 1 December 1930 — 2.400.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 December 6.032.000 balen tegen 6.302.000 balen op 1 November en 6.767.000 balen verleden jaar. In deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan het cijfer van 1 December en van 1 November nog niet bekend is, doch die op 1 December 1931 bedroegen 26.492.000 balen.

Rotterdam, 6 December 1932.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN										INDEXCIJFERS					
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/ Finland per standaard van 4.672 M ³ .		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Aff. N.-I. thee. A'dam gem. per Java- en Suma- tratheep. 1/2 K.G.		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam		Bruto- gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100		Centr. Bureau v. d. Stat. herleid van 1913 = 100	Economist herleid van 1927 = 100	tot 1925 = 100	tot 1925 = 100
	f	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	f	%	In- voer	Uit- voer				
1925	159,75	100	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	35,875	100,0	100	100	100,0	100,0		
1926	153,50	96,1	2/—	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	90,25	111,5	34,—	94,8	112	128	93,2	92,9		
1927	160,50	100,5	1/6,375	51,6	19,125	102,0	46,875	76,4	82,75	97,9	32,625	90,9	113	116	95,4	89,5		
1928	151,50	94,8	-10,75	30,2	15,85	84,5	49,625	80,9	75,25	89,1	31,875	88,9	118	128	96,4	87,6		
1929	146,00	91,4	-10,25	28,8	13,—	69,3	50,75	82,7	69,25	82,0	27,375	76,3	122	132	91,6	82,6		
1930	141,50	88,6	-15,875	16,5	9,60	51,2	32	52,1	60,75	71,8	22,625	63,1	124	135	75,5	69,4		
1931	110,75	69,3	-13	8,4	8,—	42,7	25	40,7	42,50	50,3	15,375	42,9	117	136	62,6	57,9		
Jan. 1930	147,50	93,9	-7,375	20,7	11,675	62,3	35	57,0	60,50	71,6	26,875	74,9	128	136	84,5	76,9		
Febr.	147,50	92,3	-8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	68,9	26,375	73,5	112	126	81,3	75,2		
Maart	147,50	92,3	-7,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	73,7	25,25	70,4	125	131	78,7	74,2		
April	147,50	92,3	-7,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	59,50	70,4	26,125	72,8	115	127	78,7	72,8		
Mei	145,00	90,8	-16,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	58	68,6	25,50	71,1	132	132	76,1	72,0		
Juni	145,00	90,8	-16,125	17,2	9,775	52,1	33	53,8	58	68,6	22,875	63,8	131	133	76,1	70,4		
Juli	142,50	89,2	-15,625	15,8	9,275	49,5	31,50	51,3	55,50	65,7	21,75	60,6	138	141	74,2	69,3		
Aug.	142,50	89,2	-14,875	13,8	8,50	45,3	29,50	48,1	55,25	65,4	20,—	55,7	129	145	73,5	67,9		
Sept.	140,00	87,6	-14,125	11,6	7,975	42,5	28,25	46,0	59,50	70,4	19,25	53,7	122	126	72,3	65,4		
Oct.	132,50	82,9	-14	11,2	8,625	46,0	29	47,3	66,50	78,7	18,75	52,3	128	152	71,6	64,6		
Nov.	130,00	81,4	-14,375	12,3	8,75	46,7	29	47,3	68,25	80,8	19,375	54,0	121	139	71,0	63,3		
Dec.	130,00	81,4	-14,375	12,3	8,20	43,7	29	47,3	66,75	79,0	19,—	53,0	105	129	69,0	61,3		
Jan. 1931	125,00	78,2	-14,25	11,9	8,20	43,7	28	45,6	66,25	78,4	18,25	50,9	121	132	67,7	59,2		
Febr.	125,00	78,2	-13,875	10,9	8,20	43,7	26,25	42,8	53	62,7	18,125	50,7	96	121	67,1	59,4		
Maart	125,00	78,2	-13,75	10,5	8,30	44,3	25,50	41,5	45	53,3	18,625	51,9	107	140	66,5	59,1		
April	125,00	78,2	-13,125	8,8	8,575	45,7	24,75	40,3	43	50,9	17,50	48,8	110	138	65,8	58,4		
Mei	125,00	78,2	-13,125	8,8	8,50	45,3	25	40,7	40,25	47,6	15,375	42,9	114	141	65,8	56,8		
Juni	110,00	68,9	-13,125	8,8	8,575	45,7	25,75	42,0	39,50	46,7	14,125	39,4	127	133	64,5	56,8		
Juli	110,00	68,9	-13	8,4	8,775	48,6	27	44,0	38,25	45,3	15,—	41,8	138	153	62,6	55,8		
Aug.	100,00	62,6	-12,5	7,0	7,90	42,1	25,50	41,5	38,50	45,6	14,125	39,4	122	142	60,6	55,6		
Sept.	100,00	62,6	-12,375	6,7	7,525	40,1	23,75	38,7	37,50	44,4	13,375	37,3	125	146	58,7	58,1		
Oct.	100,00	62,6	-12,375	6,7	7,55	40,3	23	37,5	37,75	44,7	13,25	36,9	119	146	58,7	58,5		
Nov.	100,00	62,6	-12,25	6,3	7,15	38,1	23	37,5	37	43,8	13,75	38,3	113	132	58,7	58,8		
Dec.	82,50	51,6	-12,25	6,3	6,75	36,0	23	37,5	35	41,4	12,75	35,5	115	114	54,8	58,8		
Jan. 1932	82,50	51,6	-12,125	6,0	7,35	39,2	23	37,5	32	37,9	13,125	36,6	103	107	54,2	58,4		
Febr.	82,50	51,6	-12	5,6	7,05	37,6	23	37,5	30	35,5	14,50	40,4	86	111	53,5	59,8		
Maart	70,00	43,8	-11,625	4,6	6,25	33,3	23	37,5	31	36,7	14,75	41,1	87	116	52,9	58,3		
April	70,00	43,8	-11,5	4,2	5,90	31,5	23	37,5	29,25	34,6	14,—	39,0	89	110	51,6	56,0		
Mei	70,00	43,8	-11,5	4,2	5,625	30,0	23,50	38,3	30,25	35,7	13,25	36,9	89	107	51,0	54,0		
Juni	70,00	43,8	-11,375	3,9	6,30	33,6	24	39,1	28,50	33,7	12,375	34,5	101	116	50,3	52,5		
Juli	67,50	42,3	-11,375	3,9	6,70	35,7	24	39,1	27,75	28,1	12,375	34,5	100	112	49,0	53,7		
Aug.	63,00	39,4	-11,75	4,9	6,575	35,1	24	39,1	27,75	26,9	12,375	34,5	95	105	48,4	55,3		
Sept.	60,00	37,6	-12,125	6,0	6,525	34,8	25,25	41,1	27,75	28,1	12,75	35,5	96	112	49,0	57,1		
Oct.	63,50	39,7	-11,75	4,9	6,325	33,7	26,50	43,2	28,50	33,7	12,375	34,5	104	127	55,4	55,4		
Nov.	63,50	39,7	-11,75	4,9	5,875	31,3	24,50	39,9	30,75	36,4	12,125	33,8						
28	63,50	39,7	-11,75	4,9	5,50	29,3	24	39,1	30,75	36,4	11,75	32,8						
5 Dec.	63,50	39,7	-11,75	4,9	5,50	29,3	24	39,1	28,75	34,0	11,625	32,4						

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 10 Nov. 3) 1 Dec.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend